

ЗА УКРАЇНСЬКУ САМОСТІЙНУ СОБОРНУ ДЕРЖАВУ!
ВОЛЯ НАРОДАМ!

ВОЛЯ ЛЮДИНІ!

УСУРМА

ВИДАННЯ
ЗАКОРДОННИХ ЧАСТИН
ОРГАНІЗАЦІЇ
УКРАЇНСЬКИХ
НАЦІОНАЛІСТІВ

1951.

березень

ч. 29

У першу річницю смерти Головного Командира

Один рік часу минає від тієї трагічної хвилини, коли в бою з московським окупантом смертю героя згинув генерал Роман Шухевич. Вже один рік часу українські повстанці і Організація Українських Націоналістів, у нерівній тяжкій боротьбі з окупантами, не мають Його у своєму проводі. Грізна невблаганна доля, вирвала нам Його із так проріджених рядів революціонерів, із рядів передових — провідних людей. Втрату дрогоого Командира, Прорівника, стратега і борця, болюче відчула ціла Україна. Відчули цю втрату, може найболючіше, всі ці, що разом з Ним стояли в бою, що тепер позбавлені Його вмілого керівництва. Цю, втрату відчули не менш болюче українці на чужині, що відірвані від рідної землі, живуть надію щасливого повороту до неї. Вістка про смерть Головного Командира УПА глибоко вразила кожного українця, навіть

шій українській дійсності, але він, цей фронт, набирає значення у міжнародному розумінні. Ворог свідомий цієї небезпеки, оскажено поборює цей фронт, даючи тим самим доказ небезпеки його для світової потуги — большевицької Росії. — І рік тому, в цій затяжній боротьбі, українському визвольному рухові завдано найстрашнішого удару, створено криваву рану, яка болітиме довгими роками. Смерть незаступного Командира, що сім років організував і очолював, проводив і поширював цей найважливіший фронт боротьби за ідеали української нації, сколихнула до глибини почуття народу.

Але український визвольний рух, ОУН, УПА і УГВР, що в іме-

у найдальших краях світу, де їм лукава доля присудила відбувати скитальницу, бо всі вони, діти одної України, з'єднані міцно одною ідеєю української живої правди, ідеєю української державності. І в цій площині не ділять українців чужинні кордони, не ділять океани, бо глибоко вкорінена ідея української нації єднає всіх розкинених по світу, з рідною земллю і кріпить усіх у вірі, у боротьбі за сповнення святих ідеалів українського поневоленого люду.

Не всім судилося в однаковій мірі брати участь у безпосередній боротьбі з ворогом. У цьому кривавому фронті, в першій лінії, стоять найвідважніші і найкращі сини в Краю, революціонери ОУН і бійці УПА. — Цей перший фронт найтяжчий, має вже сьогодні епохальні значення не тільки в на-

Для УПАрмії немає кордонів. Стежка УПА при чесько-польському граничному стовпі

Зліва на право: Орел, Окр. пров. Омелько, Хор. УПА, надр. пров. Юрій

Нащадки Яреми Галайди

Яремо! Герш — ту, хамів сину?
Шіди кобилу приведи!
Подай патинки господині,
Та принеси мені води!
Вимети хату! Внеси дрова...

*

Отак уранці жид поганий
Над козаком коверзував.
Ярема гнувся, бо не знов,
Не знов сіромаха, що вирошли
[крила,
Що неба дістане, коли полетить...
(Т. Шевченко. „Гайдамаки“)

Те, що Тарас Шевченко надав образові Яреми — неусвідомлення власної сили, непомічення тих крил, що при їх допомозі він „неба дістане, коли полетить“, відноситься не лише до окремої людини — як фізично живої одиниці покоління, а відноситься до цілої нації.

ні Української Нації провадить боротьбу, виявився здібним прийняти цей тяжкий удар і не вгнувся після так великої втрати. Фронту цього не зламати! На місце упавших стають все нові, ряди щораз поповнюються і кріпшають. Смерть Головного Командира не послабила цілої боротьби, лише зробила її ще більш завзятою. Кожний борець має сьогодні перед собою світлий приклад і дороговказ. Він має обов'язок боротися на життя і смерть, як боровся його упавший Головний Командир. Кожний українець, де він не був би, має приклад і обов'язок, справу національного визволення і справу боротьби за національні ідеали трактувати як справу першої життєвої потреби і не ухилятися від жодних жертв чи небезпек, які в тій цілі треба перенести. Смерть Головного Командира стаєнаказом для грядучого покоління, яке включиться і щасливо завершить довголітні змагання українського народу.

Смерть Головного Командира, хоч яка болюча для нас, не дає права ворогові тріомфувати. На Його важливу стійку, де Він пробув сім років довгих і тяжких років, ставив новий Командир, і боротьбу веде дальше, безперервно і завзято.

А коли вона увінчується успіхом, то на Україні здигнено величезний пам'ятник, який говорить наступним поколінням про велику славу упавшого Командира.

У нації так само непомітно виростають крила. Нація так само не знає коли і яке покоління її відірве з перестанку і піднесе на вищий щабель розвитку. Більше того саме живе покоління підносячи націю на цей вищий ступень розвитку, навіть не помічає цього піднесення, як не помічає людина свого щоденного виросту з дитини до юнака і свого старіння від юнака до старого дідуся.

Нація — є так само живий організм, що твориться сам витворюючи свої форми існування і сам прямує своїми дорогами до цього існування. Тобто, нація зароджується визріває, народжується рости й бореться за своє існування так само як і кожний живий організм.

Кожноточно живе покоління нації — для нації в її синтезі Мертвих, Живих і Ненароджених є матеріальною силою через яку вона здійснює свій ірраціональний гін до життя і зростання, до вияву своїх духових вартостей. Але кожноточно живе покоління нації живе в світі і на його діяння впливають зовнішні обставини: оточення, шляхи розвитку інших націй, соціальні конфлікти в самому живому поколінні і т. д.

Оте все (зовнішні обставини) може сприяти розвиткові нації, чи гальмувати його, або приспівувати, чи запізнювати. Але зовнішні обставини ніколи не можуть припинити зростання нації у її гоні до сего виявлення, чи, кажучи словами Т. Шевченка, не можуть спинити виростання крил. Вони (крила) ростуть, але поеторюють — покоління нації, так само як і Шевченківський Ярема, не в силі відчути зразу в собі їх присутності, щоб зірватись і „неба дістати“.

В кожноточно живому поколінні завжди є одиниці чи гурти одиниць, що на них нація скупчує свій гін і ці люди відчувають історичні шляхи розвитку нації запліднюють своє, чи наступне покоління ідеями, що сприяють „виростанню крил“ при допомозі, яких нація може піднести на вищий щабель свого розвитку.

Таким чином вся народня творчість української нації, (як і кожної нації) від найдавніших часів від билін і казок починаючи, піснями і прислів'ями кінчаючи — скеровувалась творчими їх на те, що виробити в поколіннях нації ідеал людини і скерувати що людину на боротьбу за національний ідеал.

Творці мистецькими засобами витворюють ідеальні образи в яких живі покоління мусять вбачати вірці до наслідування. Засобами ідеального удосконалюється живе покоління і наближається до національного ідеалу. А та-

му вартість кожного мистецького твору і полягає якраз в тому наскільки цей твір своїми ідеями і образами, як носіями цих ідей, спричиняється до удосконалення кожного живого покоління і сприяє наближенню цього покоління до ідеалу.

Шевченко є неперевершеним гением української нації не тому, що він писав, як це кажуть його читачі сьогодні, легким і зрозумілим стилем, а тому, що на Шевченкові нація скупчила свій ірраціональний гін і зробила його дороговказом наступним поколінням. Звідсілля і легкість стилю, звідсілля і зрозумілість в своїй прозорості кожного образу.

Бо це все не витвір людського розуму, а чиста і прозора мова нації, мова України, яка для розмови із живим поколінням, для розмови із світом вибрала Шевченка, щоб заманіфестувати перед першими своє „боритеся поборете“, а перед другими „розкуються незабаром заковані діти“. Шевченківська галерія образів таким чином, для живих покоління перестала бути витворм фантазії автора, а стала живими, вічно діючими лицарями, що ніби ходили між живими, а живі бачучи їх намагаються бути схожими на них, змагаються до цього і росли.

Шевченкова епоха, епоха еманципації національної ідеї „живих, мертвих і ненароджених“, і „в своїй хаті — своя правда і сила і воля“, пов’язана традицією з минулим і майбутнім України. Галайда, не тільки символічний борець часів гайдамаччини, але й геніяльна проекція боротьби українського народу, боротьби за повне національне і соціальне визволення українського народу.

Світ сьогодні не може закрити очей на безліч тих безіменних, що сьогодні зі зброею в руках, борються — за безсмертя своєї нації. І цих лицарів породив Шевченко. Це вони, звичайні сини хліборобів, сини робітників: молоді студенти і гімназисти, відчули у собі так само, як той Ярема з Гайдамаків Шевченка, що у них „вирошли крила“, і вони так само, як той Ярема, зриваються піднятися із темряви неволі в піднебесся волі. І вони так само, як Ярема, сьогодні безіменні і їм дають імена сучасні Максими, Кривоноси, так як шевченківському Яремі — шевченківський Кривоніс дав ім’я „Галайда“. Ярема Галайда — витвір Українського Національного Генія.

Літературний образ лицаря по-роджує лицарів життя. І хай світ не знає шевченківського Яреми Галайди, але світ примушений сьогодні знати нащадків шевченківського Галайди, примушений відчинити сліпі очі, відімкнути

глухі вуха і бачити і чути, не з книжок перекочованих до його пам'яти легендарних героїв, а живих, що ділами й чинами творять живі легенди сучасності.

Нелегко вдається окупантам повністю відібрати Україну. Спротив українських борців ні на хвилину не дає певності кривавій Москви у її пануванні над другими та заставляє її нераз дорого за це платити. А вже найтажче приходиться Москві зводити бій у площині духовості, де ідея української самоопреділеності і окремішності, ідея української людини і її розуміння суспільно-політичного порядку, ідея українського націоналізму стоїть століттям непоборною твердинею на нашій землі, перемагаючи на протязі історичного минулого найбільші в світі навали наїздників-орд. Українська національна ідея непоборна, бо її не вивезе московина у Сибір, не розстріляє її у підваллі, ані не перелицьоють її сцени московської науки. Вона приходить на світ разом з новонародженими, вона живе глибоко в серці кожного свідомого українця, вона столяттями зберігається і світить українському народові у його тяжкому змаганні до волі.

Тарас Шевченко підняв високо ідею українського націоналізму, утвердив її в поколіннях і зробив її непоборною, мобілізуючи в її обороні реальну силу борців націоналістів, які кожночасно зводять в нівець намагання ворогів знищити її. Підносячи високо, незрівняним мистецтвом і своїм Генієм, ідею козаччини, гайдамаччини, легендарного безіменного Ярему Галайду, Він заціплює в кісті із крові українських поколінь шляхетного духа боротьби і змагання за правду і добро, духа боротьби проти всякого зла. Він мобілізує до боротьби українську людину і озброює її не арматами, бо проти армат є також армати, — але озброює її правдою, бо правда є непереможна. Дає також українській людині силу віри у перемогу потрібну у боротьбі і силу віри в конечність змагання.

І це вони, оті сили, породжуєтимуть нині на Україні сучасних Ярем, сучасних Кривоносів, живих борців Шевченкової правди. Це він, цей незображенний розумом ірраціональний гін Української Нації породжує тих, про кого майбутні покоління будуть співати пісні і складати легенди. Це про них поети і письменники наступних поколінь будуть писати поеми і романі і брати їх у своїх творах за образи національного ідеалу. Це про них колись будуть писати і у них будуть вчитись наступні покоління гарту духа, любові до близького і уміння умирать „за друзів свою“. Це вони оті „безіменні“ не перами і чорнилом, а списами і мечем уводять Україну в історію світу і списами і кров'ю

Весільний марш Гріга

(Спомин про Романа Шухевича)

Зі мною все так бувас, від довгих-довгих літ, коли почую весільний марш Гріга, і нині почув я його знову через радіо.

Не знаю навіть, яка це була станція і хто був піяністом, але мельодія, ритм і інтерпретація були ті самі. Тоді я вертаю в далеке минуле і переживаю мої молоді літа. Тоді я фізично відчуваю атмосферу студентської квартири у Львові на Косинарській 18. Бачу принищені меблі, бачу співмешканців хати, прекрасний вид на Вульку (тоді не було ще нових кам'яниць) і зовсім виразно чую специфічний запах нашої хати, запах дешевого тютюну, пасті до черевиків, лещетарських штанів, старого паперу і всього, на що багата така квартира. Ще бачу похилену буйну голову Романа, і чую, як він виразно вибиває весільний марш.

Роман готується до концерту старших студентів музичного інституту ім. М. Лисенка у Львові. Такі моменти я завжди дуже боляче переживав. Шукаю тоді самоти, а ритм цього маршу наповнене мою душу наскрізь і пригадує мені давні дні. Тоді переживаю знову свій юнацький вік, тоді люблю поріпatisя в старих шпаргалах, пожовклих листках, зблаклих альбомах та знімках. На жаль, маю їх мало, бо злостива рука різних поліціїв та воєнна завірюха подбала про те, щоб тих пам'яток було якнайменше.

Дивлюсь на групові знимки. Різні вони і з різних часів. На кожній з них він — Роман. Примикаю очі, а він грає-грає... Вдивля-

творять українську духовість, українську літературу, що її читатиме світ.

Шевченко дає лише одну проекцію, один шлях до осягнення правди: боротьбу. І сьогоднішні борці за правду ідуть тим шляхом. Ідуть, щоб вибороти, а не випросити Українську Державу, бо випрошений старцем шматок хліба не смакує йому так, як той, що ним запрацьований. Випрошуєте, що дають, а добувають те, що хочуть. І оце сьогодні є гаслом живих, сьогоднішніх нащадків Яреми Галайди. Це є Вірую сьогоднішніх Максимів, Кривоносів — Турів, Лозовських і всіх тих, що творять живі легенди!

юсь в пожовклі знимки. Ось ми в пластових одностроях на Маківці в році 1923. Великий смерековий хрест, нами поставлений, цвинтар героїв УСС-сів, посічений гранатами ліс. Ось знимка з осені цього року на вечерницях. Як нині пам'ятаю, коли Петро викликав з вечерниць і повів до святого Юра. Там перед замковою брамою святого храму клячали ми оба. Роман і я, повторюючи за Петром присяту УВО, присяги, яка зобов'язує на все життя. Лише наші праві п'ястуки, з затисненими набоями та піднесеними двома пальцями, біліли та тлі темної брами святого храму... Ось прогулянка пластиунів „Турів“, пластова зустріч в Бубнищі в 1925 році.

А далі знимка з студентських часів, з спорту війська.

Як давно все це було, а яке все це свіже, яке близьке!

Мельодія звучить в моїй душі і я ще раз переживаю ті часи, жахаючись реальності.

Нараз немов блискавка принизує мій розум одна думка, одне ствердження: я лишаюся один-одинокий на цім світі. Всі мої друзі юности вже на тому... Беру одну групову знимку і з острахом перераховую. Булик, той славний танцюрист і співак, не живе. Климко-Мадярко, рекордист давніх бігів — не живе. Добрянський-атлет помер. Інж. Полутнюка розстріляли німці. Вічно непосидючий Гнеско Терлецький, відомий футболіст „України“ загинув у німецькому концентратку. Друг Магаляє загинув у мундирі польського старшини при обороні Варшави. Юрко, брат Романа, замордований большевиками; Слав'яно Карпевич, д-р медицини, який врятував мені життя, щоб самому загинути під Бродами, далі — Данків, Сергій Костецький — це ці найближчі наші друзі, з якими ми разом вчилися і мріяли, як краче послужитись Україні. І Роман пішов за ними 5-го березня ц. р.

А мельодія маршу тужно звучить, відбиваючи смуток душі за Вами, мої друзі юности, і бренітиме, доки не прийду до Вас.

Ю. Кр-ний

Звітовий матеріал з краю

„На нашій, не своїй землі...”

В курсі екстермінаційно-колонізаційної політики, яку російські більшевики застосували на ЗУЗ від самого початку окупації, насаджено тут велику кількість російського елементу з метою закріплення советської влади в цих теренах. Ще під час фронту заїжджали вони масово до більших міст та райцентрів, де відразу займили командні місця та кращі роботи. Була це перша стадія колонізації ЗУЗ цим елементом, який в міру виселення, переселення та фізичного винищенні місцевого населення, поступово скріплювався, головно по містах. Наслідком цього вже в перших роках після війни більші міста у величезній мірі зруйніваний. В менших містах і місточках обмежилися окупанти лише до обсадження адміністративно-поліційних органів. Велику vagу присвячено також опануванню промислових — заводських, фабричних та навіть кустарних підприємств, на які крім керівного персоналу наслано теж багато менших службовців та робітників. В наслідок цього російський елемент в багатьох містах зросів від 30-40%, а у Львові панівною мовою на вулиці стала російська.

Серед перших колонізаторів з'явилася також певна кількість „колишніх”, партійних, які перебували на ЗУЗ вже в рр. 1939-41 та були досить добре ознайомлені з місцевими умовами.

В рр. 1948-49 в деяких областях ЗУЗ, а головно на Волині, обсадження адміністративних органів чужинцями посунулося ще далі і осягнуло 30% голів с/р, присланіх і наставлених „вищою владою”.

Крім росіян прислано теж певну кількість українців з СУЗ, серед них очевидно дуже багато партійних, дальше жидів, білорусів і інших, в тому числі також людей неозначеної національності з піддібрами прізвищами на „ко” і „енко” напр. Коваленко, Василенко і т. п., які розмовляють мішаниною української і російської мов та якісь час перебували вже в Києві, Харкові, чи Чернігові. Цей елемент разом з „откровенними русскими”, що очолюють, допомагають заповнити всі адміністративно-поліційні, культурно-освітні та економічні інституції (обкоми, ОУ МГБ і МВД та інші облвідділи, райкоми, горкоми, райвиконкоми, РО МВД і МГБ, і інші райвідділи, а також участкові РО МВД і МГБ уповноважені МГЗ і около 30% голосів с/рад).

Весь немісцевий елемент в цілому має за завдання закріпляти радянську владу на ЗУЗ, при чо-

му таке саме завдання припадає також українцям з СУЗ, тим „вибраним” східних областей, що ще тішиться довір’ям партії і уряду”. Слово „вибраний” тут треба підкреслити тому, що російська політика на СУЗ різничається від політики на ЗУЗ хіба лише більшою інтенсивністю та більш радикальними методами і тим, що має за собою багатшу історичну традицію. Однак зміст русифікації залишається на обох землях один і той сам та тим самим і дає однакові наслідки, які заключаються в загальному ворожому наставленні до російського окупанта та в скріпленню національної свідомості у всіх українців. Тому елемент, який висилали на ЗУЗ, був в цілому елементом певним з більшевицького штандапункту, тобто вибраним, згл. повинен був таким бути. Наскільки більшевикам залежало і залежить на певності цього немісцевого елементу, видно хоча б з того, що при кінці 1949 і з початком 50 рр. вислано з ЗУЗ майже всіх росіян, навіть бувших воєнно-полонених, що побували в Європі під час війни, та в зв’язку з тим вважалися елементами „неблагонадійними”.

Не маючи заміру подавати тут в цілості образу русифікаційно-колонізаційної політики „братнього” народу та метолів її проведення, ми хочемо обмежитися до схаректурування цього „вибраниого” елементу з СУЗ в аспекті сповнення його завдань, які йому були поставлені окупантами. Конкретно: наскільки цей елемент показався певним і оправдуючим „довіріє” та чи при його помочі більшевики осягнули ті цілі, які бажали. Для цього необхідно представити ідеально-моральний та національно-політичний рівень цих наддніпрянців та зокрема їхнє відношення до властуємущих — росіян. Перед тим однаке постараємося дати загальний образ російського середовища — цього хребта окупантської влади, що дасть нам змогу провести паралель між його ролею і ролею немісцевого українського елементу в реалізації більшевицьких плянів на ЗУЗ.

Для підкреслення цієї ролі росіян, подаємо дані про кількість і розміщення їх по державних інституціях на типовому прикладі з м. Вигоди: на керівних місцях працює 158 москалів, з того при поліційних органах 45, при адміністрації 78 та при промисловості 35 (крім цього працює ще 11 жидів, 7 поляків та два татарини).

Російський елемент — це чужий окупантський організм на українському тілі, який користується особливими привileями і правами

„вищого народу” в кожному розумінні цього слова. Його політично-правне, як і соціально-матеріальне положення відрізняється різко від положення українського населення і самозрозуміло, сприяє скріпленню цієї пріоритетної, яка вже дотепер існувала між обома середовищами.

Сам по собі цей пануючий елемент будучи на становищі окупанта і „іберменша”, з ідеально-морального боку абсолютно не посідає жодних кваліфікацій на вищість, а якраз навпаки, керується грубою брутальністю, рафінованістю, аморальністю, беівідповідальністю та нелюдяністю. При цьому вже є настільки запоморочений шовінізмом, що не здібний бачити поза собою більш нічого і став сліпим знаряддям в руках кремлівських верховодів. В наслідок глибинного вкорінення цього шовінізму в усі верстви російського середовища, проблема клясо-вости так підкresлювана і плекана дотепер більшевиками, в поневоленіх країнах абсолютно до решти зникла, (її усунули самі більшевики), а на її місце в цілій широті залишилася і вироєла проблема національності, індивідна з поняттям пануючого і поневолених народів.

Вирізнення російського народу зазило так далеко, що не лише на кожному кроці підкresлюється вищість російської культури, літератури, мистецтва і т. д. і т. д., та запевняється йому керівні та теплі пости, але й що більше, на рівних ступенях адміністративної іншої системи за руськими заcriplяється вищі платні, кращі приєднані і таке інше. Так навіть на провінції, як нам наприклад звітують з Летнанського лісництва в Мединицькому районі, зарплата робітників українців на 50-100 карбованців менша від зарплати росіян, що працюють на тих самих постах, (зарплата росіян при садженні деревця досягає від 190-250 карб. місячно, в той час, коли місцеві робітники на цій самій праці не дістають більше як 150). Подібно мається справа всюди. Для доповнення слід тут додати, що всякої роди премії одержують начальники — росіяни.

Такі випадки, які мали місце в місяці червні 1949 р. в одному з дрогобицьких заводів де робітникам першого цеху зірвано в один розряд ставку та не дано премії, тому що вони, як українці (переважно з СУЗ) „живуть вдома і мають крім зарплати багато всього” — також всюди на денному порядку. До рідкості не належать також факти зперед жнів 49 р. в дрогобицькому і інших райза-

готзерно, де начальники — руські, розділювали хліб лише поміж росіян, а українцям не давали, кажучи, що вони мають вдома. Це було в цей час, коли ці „вдома” майже гинули з голоду.

Так користуючись всіма благами пануючого народу, в „пламенної вері” в свою віщість і похлипання, росіяни стараються всіма силами і безприкладною „вплоть до отказа” пильністю доказати свою відданість партії та урядові та оправдати „доверие”. Як це на практиці виглядає, видно із місячних та квартальних звітів, заповнених фактами нелюдських, садистичних знущань, згірдливого ставлення майже звірячої ненависті та безприкладного терору в загальному. Тому школа і зі свічкою шукати серед цих росіян недоволених, чи таких, які мали б бодай якенебудь зрозуміння до терпіння українського народу та його визвольної боротьби.

При тому таке наставлення зачепилося в загальному у всіх соціальних прошарках російського народу, включно з робітництвом, яке поза малими виміками, веде себе так само визначно і по „берменівськи”, як і всі інші. Денунція робітників — українців з СУЗ чи ЗУЗ робітниками росіянами, брак доброїволі помогти, намагання пошкодити, посмішки з української мови, погрози з нецензурними словами і т. п. стрічається на кожному кроці.

У Львові та інших обласних містах ЗУЗ, де продавцями по крамницях є головно росіяни, на денному порядку такі сцени: українець вимагає по-українськи якогось товару, продавці довго з нього насміхаються, вдають, що не розуміють, опісля кажуть, що в них такого немає, а накінець домугаються, щоби покупці називали товари по російські.

Про урядові інституції немає що говорити. Там тільки на „общепіднятнім”. Це зрештою нічого „особенного”, так, як українська мова за словами шовіністів Полютіних*) не тільки що гірша ізика „старшого” брата, але вона таки прямо паразитна.

Російське середовище, яке замкнулося в своєрідне гетто, настільки відмежовується від інших національностей, що коли напр. на заводі, чи в клубі до гуртка росіян наближається українець, чи білорус, вони моментально вмовляють. Такі випадки стали явищем масовим.

Та все ж таки помимо браку якоїсь духовно-ідейної спорідненості з визвольним рухом нашого народу, чи будьякого антидержавного процесу, трапляються і в самому російському середовищі випадки загально людського вирозуміння, задержання релігійних почувань та нераз прояви невдоволення зного власного народу. Так напр. працівник одного універмагу

*) Секретар райкому м. Острозвець

в місті Б. охрестив одну дитину ще в дома, а другу тут, та виховує свої діти в релігійному дусі, наказуючи молитись. Один інженер на нафтопереробному заводі в м. Д. побачивши в часі контролі, що один з робітників-українців при роботі спить, звернув йому лише увагу і рапорту в суд не подав. Також на заводі число 1. в місті Д., де проводиться постійно читання українських газет, одна росіянка вибачалася, що вона не вміє читати по українськи і тому мусить читати лише російську пресу. Подібно один технік на одному з заводів міста Л. (трудень 1949) в разом з одним українцем висловився так: „Воно таки мабуть було від краче, якщо б ми вернулись, звідкіля прийшли, ще заки війни нема. А то стільки лиха накоєно, що тяжко прийдеться комусь опісля покутувати”.

Все це очевидно випадки дуже рідкісні та трапляються лише в робітничих кругах та серед непартійної з якихось оглядів упосліджені режимом інтелігенції.

В загальному наставлення росіян-робітників виглядає так: якщо ім часом дошкале голова, тобто в часі перед одержанням зарплати, вони часто проклинають Радянський Союз різними словами, але після одержання зарплати, купивши собі хліба та горілки, негайно змінюють свій настрій і вихвальють „хорошу жизнь в Сов. Союзе”. Відносини між ними, а іхнім начальством (також росіяні), яке докладає усіх зусиль, щоб витиснути з робітників якнайбільших показників виконності і перевиконності плянів, залишаються інші, ніж з українцями. До росіян начальство відноситься краче, дає ім легшу та поплатнішу працю та вищий розряд. Якщо з боку росіян поповниться крадіжка, то вона в більшості випадків затушовується. З українцями поступають дещо інакше... Нічого дивного, що ці робітники разом зі своїми начальниками займаються сліжкою своїх товаришів по праці — українців, насміхаються з іхньої мови і т. п.

Про наш визвольний рух в загальному досить докладно поінформовані всі прошарки російського середовища. В їх очах миявляється бандитами, що хотять розсадити Советський Союз та відірвати і Україну і інших від „старшого брата”. Революційний рух вони ідентифікують з українським народом.

Деякі серед них, а передовсім з робітництва і т. зв. упосліджені інтелігенції мають про нас спеціальний погляд. Нас вони не називають бандитами, а таки бандерівцями, та під час появи наших закликів вони їх скріто збирають, а потім прочитують між своїми довіреними. При цьому говорять, що бандьори в лісі даром не сидять, та що бандьорам посилають зброю інші держави і як

вибухне війна, то вони також візьмуться за кріси. Один росіянин в серпні місяці 1949 р. розповідав в м. Дрогобичі, що його син довідався про смерть якогось бандерівського генерала та його ад'ютанта, коло Станиславова. „По документах і плянах, які знайдено біля них, довідалися, що це Степанові люди (провідника Степана Бандери) з Америки” Один інженер в місті Л., якого брат працює на досить відповідальному становищі в МГБ, говорив (вересень 1949), що бандіори вже так ухитряються, що через них ніхто в Советському Союзі не має спокою. При тому сказав: „Таки мауть вони (бандьори) „молодці”. В місяці травні 1949 р. після того, як в Самборі повстанці вбили російського офіцера, одна росіянка висловилась, що вона таки не боїться бандерівців, бо вона нечується до жодної вині, а його вбили, бо він був винуватим.

З ідейно-морального боку російське середовище з малими відмінками, це елемент негативний. Аморальність, безвідповідальність, розхлябаність, садизм та шкурництво і бажання наживи трапляються дуже часто. Не маючи заміру подавати всіх тих „достижений русского духа, що ми їх подали в місячних та квартальних звітах, обмежимося лише до декількох з них:

17. 8. 1949 біля села Гаї Верхні, Дрогобицького району йшло вечіром дві дівчини сестри, переселенки зза лінії Керцона, що мешкають у присілку Потік. Вони верталися з села Болехівці від своїх знайомих. Біля лісу Горби, по-при залізничні рейки задержала їх група більшевиків з оргбійки РО МГБ, рід командою стар. лейт. Лебедьова, що сиділа на заїзді. Більшевики заткали дівчатам уста глиною, щоб не кричали і при тому їх знасилували. Чергового дня батько вищезгаданих дівчат завіз їх напівпритомних у Дрогобицьку лічницю.

На початку жовтня 1949, жінка робітника — електрозварника на СМУ — 5 в м. Х., через те, що зарплата її мужа не вистачала на прожиток цілої сім'ї (четири члени сім'ї) хотіла поступити на працю в характері секретарки на нафтопереробному заводі. З цією метою пішла вона до директора цього ж заводу, бо така посада в цьому часі на заводі була вільна. Коли вона оповідала директорові, з якою метою вона прийшла до нього, то цей сказав її прямо, що тає місце праці в цьому заводі вільне і він її прийме, але під цією умовою, що вона буде його любити. Вражена жінка почала йому говорити, що вона є замужня і має дитину, а тим самим не може мати з ніким жодних любовних зносин. У відповідь на це директор заводу засміявся московським реготом і сказав, що вона є дурна і не знає „советської жиз-

ні" та не знає, як треба жити в ССР. Коли жінка майже з плачем говорила йому, що вона має сім'ю: стареньку маму, дитину і чоловіка, якому вона присягала вірність і тому не може погодитися на пропозицію директора, то директор сказав їй, що вона цілковито дурна та пояснив їй, що мати стара може „подихати”, дитину нехай віддасть в ясла, а з мужем не обов'язково мусить жити, хоча присягала жити з ним до смерті, бо в Советському Союзі „делять” по різному — жінка нехай шукає мужа, а муж нехай шукає собі, кого хоче. Коли жінка не хотіла стати його полюбовницею, то він сказав, що в такому випадку нехай вона йде шукати собі праці, де хоче, але він певний, що оскільки вона дальше буде така „дурна”, то вона ніде праці не знайде. Після цього жінка повернулася додому і залишилася без праці.

Дня 28. 9. 1949 в селі Гошів, Болехівського району, в кооперативі пили горілку капітан Панерілов і ще один з РО МВД. Не мали чим на місці закусити, то пішли і зраували в господині О. М. хліб і горщик молока. Коли вони вже підпили, то капітан з револьвером зайшов за ляду та домагався у крамаря 600 карб., (мовляв „на фонд ОУН”). Коли крамар відклавувався, П. побив його пістолем. На крик прийшов голова с/р і почав кричати, тоді капітан підйшов до голови, побив його до крові та наложив йому на голову горнець з квасним молоком.

15. 07. 1949 в с. Кавсько Мединицького р-ну ходив вечером на контролю біля колгоспних скірт, яких берегли сільські вартівники, III секретар рк уп(б)У Рондов. Біля скірта застав він лише одного вартівника, якого спітав, де є другий вартівник і хто він такий. Цей відповів йому, що другий вартівник є С., але його вислав бригадир колгоспу у поле по зерно. Рондов не повірив у це, але пішов у хату С. для перевірки. Хата була зачинена і в хаті був лише 60-річний селянин, каліка на обидві ноги, який не хотів пустити Рондова в хату. Рондов виламав сінні двері та зайшов у хату, після чого побив старця за те, що він не хотів пустити його в хату. Після побиття Рондов стягнув старця з ліжка та поволік його до колгоспної молотілки лише в підштанках і сорочці та заставив його подавати через цілу ніч снопи до молотілки. Щойно над ранком большевики старика відступили до дому.

23. 07. 1949 в с. Більче, Мединицького р-ну зайшов у хату селянина Ткач Павла, цей сам Рондов і провів розшуки за зерном. В часі розшукувів він знайшов стру пірвану шлюю, що була на смітнику. Напасний Рондов запітав селянина, чому він не здав цієї шлюї в колгосп? Селянин від-

казав, що він здав у колгосп нові шлиї, а цієї не здавав бо вона пірвана. Рондов побив його за це, навіть, не зважаючи на його 70 років життя. Відтак залишив йому шлюю на плече і вислав його у колгосп цю шлюю здати.

Перший секретар Мединицького рк КП(б)У Прокопов під час житвої кампанії 1949 року побив і вилаяв декількох селян, які приходили в райцентр полагодити деякі адміністративні справи. Таких побоїв допускається він на вулиці.

7. 1. 1950, в год. 20-ій, до села Велдіж, Вигодського району, прибула група чекістів в числі 7-мох, на чолі з о/у РО МТБ кап. Ковалевим. Вони, будучи одягненими в білі халати, зайшли до госп. Б. і зрабували там хліб і всі святочні речі.

Завідувачий райфінвідділу м. Вигоди Віхорєв в першій половині 1949. разом зі своїми співпрацівниками, розбазарив понад 35.000 карб.

8. 9. 1949, зайшло 6 большевиків під командою оперробітника умбр Бабкіна в хату селянина Кушнір Василя, батька повстанця в с. Орів, Дрогобицького р-ну. Збудивши селянина зі сну, Бабкін наказав приготуватися до виселення на Сибір. В часі пакування речей згаданий селянин розпоров пішву подушки і витягнув грощі, які там мав сховані. Це запримітив Бабкін і наказав селянинові піти з ним і двома рядовими большевиками в клуню. Коли всі четверо вийшли в клуню, Бабкін наказав селянинові відчинити обидві двері. В тому часі, коли селянин відчиняв другі двері клуни, по ньому посипалась автоматна черга, від якої селянин повалився на землю, вбитий. Бабкін тоді забрав від вбитого селянина грощі сумою 3000 карб. та стріляв дальше вигукуючи при тому, що бандіт удрал. Члени вбитого селянина, а зокрема дочка, Кушнір Ярослава, побачивши цей бандитизм над її батьком, в цілі грабунку грощей, кричала до большевиків: „Рабівники, ви вбили нам батька через грощі!”. Через таке лаяння большевиків прийшлось цій рідній імати на Сибір без жодних речей, бо большевики заборонили членам рідні забирати з хати будьщо.

Наскільки така поведінка старшого брата сприяє „дружбі” між обома народами, а спеціально скріпляє „любов” молодшого брата — зайде говорити. Зрештою, про це ми згадували вже попередньо.

Корінна більшість українського елементу з східних областей на ЗУЗ — це службовці менш відповідальних установ, технічні працівники, учителі та робітники. Тільки незначна кількість українців удостоїлася вищих постів в адміністрації партії та окупантських установах. Навіть на Вузах ін. учбових закладах лектор-

ський, як і адміністративний склад обсаджено в основному росіянами. При цьому слід зазначити, що стан українського елементу, починаючи з 1946 постійно скорочується на рахунок росіян.

За національною свідомістю і патріотичними почуваннями можна поділити українців-наддніпрянців на дві категорії. До першої категорії, що творить собою лише незначну меншість, належать такі які, затратили вже український національний характер та стали цілковито на службу окупанта. Вони відносяться ворожо до українського народу в цілому, а головно до українського революційно підпілля. Зміст останнього має дуже малий вплив на них і нас вони в основному бояться. Так напр. в м. Червні 1949 вислано коло 70 комсомольців-наддніпрянців і росіян — з нафтопереробного заводу ч. л. м. Дрогобича в Турківський р-н на голів клубів і колгоспів. Вийджаючи, ці комсомольці плакали, побоюючись українських повстанців у цих місцевостях, куди їх приділено. Деякі з них не хотіли іхати взагалі і їх звільнено за такий спротив з праці і арештовано (14. 6. заарештовано двох таких комсомольців, а 27. 6. знову двох).

Побіч „національно” неопредільних, про яких була згадка на самому початку, цей елемент разом з деякими місцевими безхребетниками, це коляборанти росіян. Вони, таксама, як і їхні хлібодавці, стараються бути пильними в виконанню доручень партії і уряду, та приймають активну участь у всякого рода „кампаніях” проти українського населення.

Прикладом такого малороса хай послужить директор школи в селі Болехівці, Дрогобицького р-ну, товаришка Мороховецька, яка 10. 7. 1949 наспілку з головою с/р Радищаком (місцевий, член ВКП(б)У) постаралася вигнати з власної хати селянина Гавдяк О., який повернувся з заслання в 1945. Селянин цей, не маючи де жити, випросив відпущення йому стайні, де він зробив собі хатину та строжив коло школи. В останньому часі і це не подобалося товарищі директорші і вона доклада віз зусиль, щоб і звідтам вигнати цього господара.

Подібно одна учителька в с. Гаї Нижні, цього ж району помімо попередження повстанцями, щоб не проявляла жодної активності в організованні комсомолу, не заперестала дальше активно працювати для окупанта. Вона дальше примушувала учнів вступати в комсомол та інколи виступала проти наших акцій.

15. вересня 1949 в селі Горуцько, Мединицького р-ну „стрибок” — українець з СУЗ (партийний) вбив дівчину Лученко Ольгу Петрівну, нар. 1932. Він гонив її в обідову пору в приміщення клубу. Коли дівчина не хотіла йти,

стрибок, „жартуючи” прищілився до неї і вистрілив. Дівчина була важко ранена і в короткому часі померла.

Все це однаке випадки дуже рідкісні, і за них несуть моральну відповідальність лише ці нечисленні одиниці, яких часто вже й тепер не минає рука революційного правосуддя.

До другої категорії належить переважаюча більшість наддніпрянців. Це є ті українці, що задержали свій національний характер та не пішли на службу окупантам. Вони щонайменше духовно включилися в боротьбу своєго народу, а деякі з них беруть навіть активну участь в революційному підпіллі. Намагання росіян викликати певні різниці між ними і західняками абсолютно не вдається. Національно-політична свідомість наддніпрянців дуже висока, їхнє прив'язання до свого народу надто міцне. Навіть робітники всюди, а також і з руськими, говорять по українськи. Галичанам вони звертають увагу на це, щоб ці правильно говорили по українськи. Намагання деяких галицьких назадників говорити по російськи та приподобати цим, російському начальству, вони дуже часто з місця п'ятнують.

Так напр. в м-сі червні 1949 на одному з заводів міста Л. відбувався іспит робітників по техніці безпеки. Один з робітників — українець в ЗУЗ відповідав російською мовою. На це один з інженерів, українець в СУЗ спітав його при привільноті головного інженера-росіяніна, хто він такий по національноті та чому не знає української мови. Чим він засоромив галицького назадника. Українці зі СУЗ — робітники, які були присутні на іспиті вдоволено всміхалися, а поляки — робітники опісля між собою дивувалися, чому цей западник кидає свою мову та говорить по кацапські.

В м-ці серпні 1949 на одному з заводів міста Б. вищий адміністративний працівник, українець з СУЗ, який стало говорити по українськи, в часі праці сказав до одного робітника українця з СУЗ (цей стало підхлібоються росіянам), коли він прийшов до нього підписати перепустку, щоб ішов до начальника цеху — росіяніна, такі слова: „Йди наперед до своєї великої пані, хай вона скоріше тобі напишє це, що її зобов'язує, а потім уже і я підпишу”. Робітник зніяковіль відійшов.

До російського окупанта наддніпрянці настроєні крайно вороже.

Чуючись часом дещо сильчіше від місцевих, завдяки своєму „східному” походженню, часто робітники-українці з СУЗ беруть в оборону своїх колег-українців з ЗУЗ. Коли росіянин нераз називає якогось українця, головно з ЗУЗ „бандитом”, дуже часто українці з СУЗ стають в його обороні та опісля потішають, що це

не правда, бо хто бандит то відомо.

11. 7. 1949 р. в Дрогобичі стояло біля хлібної крамниці в черзі багато селян за хлібом. Люди душилися, витручуваючись і мілі. Тут панував повний безпорядок, хоча стояло двох міліціонерів — росіян, які ніби упорядковували чергу, а при тому викидали з неї селян і ставили на їх місце своїх. В цей час проходило біля цієї крамниці двох військових старшин, які зупинилися біля черги і сказали по-українськи до революціонерів, щоб вони не викидали з черги селян, бо ім також належиться купити хліба.

Дуже часто наддніпрянці (головно інтелігентніші) насміхаються з вищотої російської культури, ділячись цими думками з українцями з ЗУЗ.

В місті Р. один з працівників райвено — українець з СУЗ, побачивши на вулиці п'яного свого начальника-росіяніна, що бешкетував по вулиці, поки його не збрала міліція, сказав до товариша по роботі, українця з ЗУЗ: „Дивись, як нашого начальника, його вища культура по вулиці качає”.

В росіянах українці з СУЗ бачуть свого національного ворога. Вони ясно здають собі справу з цього, що основною причиною нашого сьогоднішнього лихоліття є „старший барт”, який своїми вчинками на кожному кроці це ще підкреслює.

Так прим. працівник земвідділу в місті С. в грудні 49 р. заявив одному українцеві з ЗУЗ: „В революцію руські нас добре подкачали, но тепер дурнів вже не буде. Хватає з нас вже цієї дружби і заботи старшого брата”. (Він сам партійний і в період революції брав активну участь в боротьбі проти армії УНР).

2. 8. 1949 на з/д станції большевики заладовували у вагони заєланців і каторжників на схід з в'язницею Бригідки. Один українець з СУЗ, член ВКПб сказав з цієї нагоди до місцевого українця, що тих, яких виселили до цього часу, напевно знищено, або померли з голоду на Сибірі. „а Москва раз забажала свіжої крові...”

Купуючи хліб, наддніпрянці, говорять, що наша земля така багата, та так багато родилось хліба, що можемо істи добрий хліб і без очереді, а вони (росіяни) мішають вівсянє, ячмінне та кукурудзяне борошно до хліба.

Ця ненависть до ворога проявляється нераз навіть в дуже гострих, неопанованих імпульсивних вибухах, які очевидно приносять негативні наслідки для наших земляків. Так напр. 26. 8. 1949 в часі суперечки українця з СУЗ з росіянином на одному з заводів міста Д., українець сказав, щоб він (росіянин) пождав, так довго йому вже не буде, бо скоро він так дістане, як і дістав німець,

його панування скінчиться. Цього наддніпрянця з місця арештували.

27. 8. 49 р. в селі М. один українець з СУЗ — працівник адміністрації говорив колгоспникам, що вони в колгоспі нічого не зароблять, будуть мати лише те, що собі самі вкладуть. Перед масовою колективізацією і під час неї наддніпрянці перестергали місцевих українців, щоб наперед добре ховали хліб, бо як зорганізують колгоспи, то на ЗУЗ так само будуть вмирати з голоду, як і вони свого часу вмирали.

Вони висміють т.зв. халастоїський податок називаючи його нецензурним словом, а конституцію — маскою уряду перед народом і закордоном; до т.зв. дощок пошани — робітники ставляться з кипнами, та жодної уваги на це не звертають.

До революційного руху, як уже згадано, вони наставлені позитивно, живо цікавляться ним, радіють його успіхами. В ньому вони одноку бачать силу, що організовано противістити чоло російському окупантам та охороняє народні інтереси. Коли появляються наші заклики, чи література, вони, якщо це можливе, читають її на місці, а якщо ні то ховають в кішенні і опісля прочитують в своєму гурті. Вони подивляються революційній літературі за її зміст та солідність технічного виконання і кажуть, що бандерівці мають свої друкарні і що „циого якінебудь голови не пишуть”. Багато говорять, що керівництво нашої боротьби находитися закордоном, а саме в Америці, де є „Степан (тобто Провідник Степан Бандера), який має там також своє військо”.

Як і всі інші невдоволені в ССРР, вони нетерпільно чекають на війну, при цьому орієнтується на США і Англію, деякі одначе побоюються, щоб нас знову так не визволяли, як визволяв німець. Деякі з них пам'ятаючи ще добре початки німецької окупації, висловлюють побоювання, чи мовляв американці знова не будуть саджати нас революціонерів по тюрмах, як це вже одні визволителі робили.

Свіжо прибулі, з яких певний процент спочатку наставлений негативно до нашого руху, побувши тут якийсь час, „набирають води в ухі”, як самі висловлюються. (Це між іншим відноситься також до росіян, які з цього ж приводу нераз попадають прямо в „заблуждення”.)

Одна учителька-українка з СУЗ в с. Х. (Волинь), яка спочатку ставилася вороже до нашого руху та на кожному кроці проявляла свою активність, — після деякого часу, 3. 9. 1949 полагоджувала вже організаційні справи з двома повстанцями, попереджуючи їх, щоб на себе вважали, вказуючи з котрої сторони чекісти

Пропаганда визвольної революції на тлі війни

Постійне загострювання конфлікту між ССР і західними державами та реальна можливість виникнення нової світової війни мають важливе значення для розвитку революційного процесу в підбольшевицьких країнах. При наочному назріванні війни і посиленні підготові до неї, а ще більше під час війни, непомірно зростає большевицький гніт, терор, нужда й інші того роду явища, які викликають зростання протибольшевицьких наставлень народів мас. Справа війни займає центральне місце в політичному думанні підсоветської людини, відається в її щоденне життя вже в далекій підготовчій стадії. Це не настрої, що минають, не психоза, а відчува та з усієї большевицької дії реальність, до того ще й виразно відзеркалена у світовій політичній ситуації.

Широкі маси поневолених більшевизмом народів очікують війну, не зважаючи на всі страхіття, жертви, терпіння і спустошення, що їх вона несе. Вона й так висить постійно над народами, як невідхильне прийдешнє, в наслідок непоганованиого тону російського імперіалізму до дальших підбоїв, до отанування цілого світу. З війною підбольшевицькі народи зв'язують надії на упадок більшевизму, на визволення.

Це корисне для розвитку визвольної революції остильки, оскільки воно піддержує непримирен-

часто роблять засідки. При цьому просила вважати на радянських учителів, бо їх більшевики сильно переслідують.

Підсумовуючи вище сказане, дамо відповідь на вгорі поставлене питання про успіх росіян по відношенню до використання українців з СУЗ для закріплення окупантської влади на ЗУЗ і заявлямо: російська політика на цьому відтинкові потерпіла абсолютне фіаско. Брат не став проти брата, а противно.. Це мабуть і являється причиною, чому в останньому часі багато українців-наддніпрянців дістали командировку на поворт.

Окупантська політика на ЗУЗ, як і на СУЗ витворила на сьогодні дві непримірні сили: одна — це російський імперіалізм з його хребтом-большевицькою партією і друга — український народ зі своїми природними, законними вимогами на вільне життя, за яке готові принести все у жертву.

Який буде результат змагу цих двох сил — покаже майбутнє, а поки що бачимо непевний ріст суперечностей між ними.

ність з більшевизмом, з поневоленням, живить переконання, про його неминучий і недалекий упадок. Такі надії підкріплюють внутрішній бунт людини проти дійсності, проти режиму, не дають запанувати переконанню, що існуючий стан незрушимий, протидіють зневірі, резигнації і наставленню на постійне пасивне скорення перед більшевицьким насильством. Більшевики розуміють це дуже добре і бояться таких наслідків наставлення мас на війну. З цього випливає безглаздне протиріччя в більшевицькій внутрішній політиці і пропаганді останнім часом: з одного боку величезні зброяння і маніфестація своєї мілітарної могутності, страшний крик про вигдане розпалювання війни західними державами, про готовання страшної воєнної машини на Захід, наставленої на агресію проти „народних демократій”, а з другого боку — введення терористичних законів проти ширення воєнних настроїв в усіх комуністичних країнах. Ясно, що нова хвиля масового терору під покришкою миролюбності спрямована не проти підготови до війни, матеріальної і психологічної, що її веде сам більшевицький режим, а проти тих антибільшевицьких настроїв і сподівань широких мас, які в'яжуться з очікуванням війни.

Сподівання недалекої війни ССР з західними державами — це реальний, спонтанно діючий чинник,

спроможний успішно нейтралізувати всепрингітачу сугестію цілої підбільшевицької дійсності про незрушимість більшевицького режиму і системи, про непереможність російської імперії. Пропаганда визвольної революції мусить належно оцінювати якість і силу цього фактора, щоб його мобілізувати й пляново направляти в русло активної боротьби. Не можна недооцінювати наслідків систематичного більшевицького терору і пропаганди в створюванні серед широких народних мас переконання, що більшевизму й російського імперіалізму ніхто й нічо не знищить, що школа кожної спроби й марніх жертв, що залишається одне — примиритись з лихом, пасивно пристосуватись, щоб якось жити. Ця впосна більшевизмом сугестія і створене нею загальне наставлення — це найбільша перешкода на шляху визвольної революції, яка заморожує, паралізує той велечезний революційний потенціал, яким є глибока й дуже сильна ненависть пригнічених більшевизмом народів до існувального тану, бажання його знищення і зміни.

Треба в першу чергу скрушити ту кам'яну стіну, через яку тяжко пробитися до умів, до свідомості і до волі підсівеської людини великій правді про силу народної революції. Якщо б ці всі маси поневолених більшевизмом народів, які його ненавидять і прагнуть його упадку, але корятися йому і несуть велечезні жертви, бодай на хвилю усідомили собі свою силу, перестали прикладати свої руки до власного гноблення під наказами ворожого режиму, та одночасно вдарили по своєму тиранові — з нього не залишилося б і сліду. Довести це до свідомості цілого українського народу і його природних союзників — це перше, підставове завдання революційної дії. В цьому напрямі і йдуть змагання на українських землях ОУН і УПА. В тому нашою властивою ціллю є усвідомити народам їхню власну потенцію, можливість здобути волю власною боротьбою в революційному зріві, незалежно від світової ситуації, без допомоги сторонніх сил, ідучи за покликом ядра революції і її проводу — націоналістичного підпілля. Але так само треба відповідно використати все те, що успішно б'є в стіну сугестії про непереможність більшевизму, зокрема там, де найважче її зрушити власними аргументами революції. До багатьох людей, які ніяк не повірять в спроможність революції, має легший доступ, думка про упадок більшевизму у його воєнному зударі з

Ідеально-політично російська політика в цілому на Україні програла. Підтвердженням цього є хоч би застосування загальній відповідальності на українському населенню в останній час. Залишається ще груба фізична сила.

Весною цього року (1950) ворог скріпив знова свій наступ на революційне підпілля. Збільшено кількість бійців в спец групах МГБ і МВД, притягнено нові військово-поліційні відділи для боротьби з нами. Проведено в багатьох місцевостях великі облави. Нпр. в половині червня цього року (1950) відбулася кількаденна облава в Чорному і Болехівському лісах, в якій брали участь близько 2.000 військ МГБ. В цих облавах ми втратили не мали, хоч сутічок було багато.

Але як говорять, окрім вимоги начальства до рядових чекістів вже й цим були набридли: на заставах всі спали, вночі курили, полили вогні. В одному випадку повстанці використали стрічку з стійкою на заставі для пропагандивної гутірки.

Ворог втомляється...

західніми потугами. Для тих, що вже піддалися сугестіям большевицької пропаганди про невичерпні засоби, а передусім про недосяжну технічну могутність СССР, найбільше переконливе значіння має протиставлення аргументів того самого порядку — зудар СССР з ще більшим, сильнішим, а передусім якісно набагато вищим технічно-мілітарним потенціялом західного блоку. Разом з поширенням переконання про неминучість такої тотальної війни в недалекому майбутньому, прищеплюється віра в провал большевизму також в таких середовищах, куди ще не доходить революційна пропаганда або де ще немає для неї присмливого ґрунту.

Сподівання народних мас на війну, як таран б'є в стіну сугестій про непоборність большевизму, Треба оволідіти теж тією махіною і вибивати нею виломи, щоб через них прорвалися вістки визвольної революції — революційні ідеї, кличі, віра й запал до боротьби.

З'язання з війною усіх надій народних мас на знищення большевизму має негативне для революції ділання, оскільки воно посилює орієнтацію на зовнішні сили, замість покладатись на власну боротьбу. Тому зусилля революційної політично-пропагандистської роботи мусять бути спрямовані на те, щоб таку воєнну орієнтацію перетворити на революційне наставлення, а пасивне вичікування — на активну боротьбу. Не можна протиставляти сподіванням на війну революційної концепції визволення, бо через те настрої, викликані таким сподіванням, залишаються б невикористані для справи революції або й частково спрямовувалися б проти неї. А вони можуть бути дуже сильним, стихійним чинником. Навпаки, ці настрої, надії мас у з'язку з війною треба використати, як ґрунт для самої революції, пов'язуючи один процес з другим.

Революційну концепцію визволення в ситуації правдоподібного вибуху війни оформлюємо в ядерну програму-ключ, що, поширюється серед широких мас усіх повноважених большевизмом народів: під час війни, не чекаючи на її кінець, поневолені народи повстають в спільній визвольній, протибольшевицькій революції. Революція — це кінець большевизму і кінець його війні. Це воля і мир! Загальну протибольшевицьку боротьбу-повстання мають розпочати організовані революційні, підпільні сили, ОУН-УПА та організації інших народів, як рівнож зреволюціонізовані частини армій, робітничі осередки. До розпочатої боротьби приєднаються широкі народні маси, змобілізовані в армії і немобілізовані, на фронти і в заплілі. Вирішальним у революційному зrivі є його масовість та експансивне поширення з огнищ вибуху на всі підольшевицькі

простори, на всі галузі життя. Не замикання революційного процесу в бастіонах і не переходит до малої фронтової війни проти тих сил, які большевики ще тримають в руках і кидають на здавлення зрыву. Всі зусилля мусять бути спрямовані на те, щоб революційний зрыв пошириється як вогонь, не дався льокалізуватися, щоб він викликав спаралізування всієї державної і воєнної машини большевицького режиму та склепення в кожному місці, в кожній галузі властивих рупорів большевицького режиму за горлянку. Вся акція підпільних революційних сил, політично-пропагандистська і партізанско-бойова в першій стадії зосереджується на тому, щоб таку концепцію-план визвольної революції поширити скрізь, щоб її клічі дійшли до кожного закутка, до кожної людини, щоб вони були зрозумілі і пориваючі та щоб виразами дій підпілля, політичними і мілітарними, створити серед мас свідомість, що готові провідні, ініціативні й організуючі сили революції є готові і тим піднести віру в справу революції та готовість до участі в ній. Ці висліди підготовчої боротьби підпілля в сполучі з загальною ненавистю до большевизму створяють вибуховий матеріал, що у відповідний час має спалахнути й рознести большевицьку тиранію, зламати хребет поневолюючому російському імперіалізму. Пропаганда революції, в широкому її розумінні, з усіма засобами й методами поширення і утвердження ідей і плян революції в Україні і серед інших народів, — має вирішальне значіння для цілого змагання. Вона має підготовити народ і кожну людину до боротьби, створити таке наставлення, щоб опісля ініціатива, організуючі дії, заклики і вказівки з революційного підпілля знаходили в масах не тільки симпатію, але й реалізацію.

В поширюванні й обґрутовуванні наших клічів та перетворюванні пасивного очікування свободи від війни на готовість до чинної боротьби — революційна пропаганда як найповніше використовуве науку з останньої війни, що глибоко закарбувалася у свідомості народних мас.

Коли гітлерівська Німеччина була вже зламана, а маси ще були у війську і мали в руках зброю, був відповідний час, щоб вони активно стали до боротьби, що й розгортала УПА. Замість того — складення зброї, поворт у ненависне ярмо і у страшні злidi, пляново ще більше погіршес оборонений ними режим. Фальшиві омана в сподіваннях на якусь поправу, еволюцію большевицької системи. Чи це саме має знову повторитись?

Сама війна, без огляду на її висліди, ніколи не принесе визволення. Чужі держави, які ведуть війну, борються за власні цілі, за

власне добро, а не за волю інших та ще й тих народів, які, хоч по неволі, стояли в советських лавах. При відсутності активної протибольшевицької боротьби не можна надіятися доброзичливого відношення від сторонніх переможців. А до того ж тоді й перемога над большевизмом була б набагато трудніша і пізніша. Війна створює тільки добру нагоду й пригожі можливості для визволення власної боротьбою.

Протибольшевицька, визвольна революція під час війни — це знищення ворожої неволі, гнооблюючої комуністичної системи, створення і захист підстав для національної соціальної й особистої свободи й добробуту, забезпечення волі й непридавленого розвитку націй у самостійних державах — ціною найменших жертв. Вона відразу перериває, закінчує війну, рятує життя дальших мільйонів гнаних на воєнний заріз вояків та цільного населення, рятує родини, оберігає оселі, міста, цілі країни перед дальшими страшними спустошеннами новітньої, атомової війни. Революція в жадних умовах не вимагає навіть частини тих жертв, які пожирає війна. А ті, що впадуть, віддадуть життя за добру справу, за волю, здобути будуть собі вічну славу серед своїх народів та вдячність багатьох поколінь. Якщо найширші маси, воїнські і цивільні, свідомі справедливої народної справи, стануть активно по боці революції, тоді большевизм будуть захищати тільки найгірші вороги свободи націй і людини — комуністично-енкаведівські злочинці та найзапекліші оборонці російського імперіалізму.

Загального революційного зриву не можна відсувати аж на кінець війни. Кожна проволока — це продовжування війни з її жахливими жертвами і спустошеннами. Нераз вистачило б кілька днів війни, щоб зрівноважити всі жертви, якими доведеться окупити перемогу революції. Ждати на закінчення війни — може бути запізно. Кожне продовжування війни — це погіршування умов миру. Теж неправильно вижидати невдач, криз і заломань большевицької стратегії. Во виснажування большевицької воєнної машини самим ходом війни — це ж гекатомби жертв, страшний уплів крові власних народів, спустошення країни. Противники СССР можуть пляново уживати стратегію довгого виснажування і зволікати з вирішальними кампаніями, що їх висліди мали б принести наглядні кризи большевицького ведення війни. Але найважливіше в тому питанні — це большевицькі пляни сортування й уживання людського матеріялу у війні. Вони напевно не будуть вимішаним уздовжнівати якості всіх військових частин під оглядом вірности режимові. Навпаки, крім таких частин з перевішаним елементом, яких буде

найбільше, будуть творити сортовані військові одиниці за двома протилежними бігунами. В одних будуть збирати найбільш покладний, випробуваний у своїй вірності режимові елемент, — це будуть передусім війська НКВД. Іх будуть ощаджувати, призначаючи їм ролю не так воювання з ворогом, як приборкування, держання в шаху і під наглядом армії і запілля. На фронті такі частини йти-муть рідко, залишаючись залізною резервою на найгірший час. Отже, ті елементи будуть у війні найбільше ощаджувані. Натомість все на заріз, в найгірші ситуації, в перший вагон, усоди там, де треба гатити тами трупами, — будуть гнати інші спеціально добирани частини, в яких збиратимуть найнебезпечніші для большевизму елементи, на зразок карнізів батальйонів. Очевидно, що той розподіл буде йти головно за принципом національним і територіальним, а крім того за спеціальним висортуванням шляхом індивідуального пізнання. Таким чином большевики мають змогу піаново робити так, що все перші і найбільш жертви нестимуть поневолені Москвою народи, передусім українці, а головно ті, що можуть повернути свою зброю проти большевиків. А росіяни та спеціально комуністичні елементи будуть ощаджуватись. В тому самому пляні йтиме розкладання всіх воєнних татарів, трактування територій у воєнних діях і т. п., щоб війна вичерпувала і винищувала в першу чергу і найсильніше вороже наставлені до російсько-большевицького імперіалізму народи, в тому головно Україну. Тож рапухонок на те, що мірою продовжуваючи війни зростатиме революційний потенціал — невірний. Правда, війна буде щораз більше перетворювати пасивних і покірних на готових до боротьби з катами. Але заплянований большевиками процес винищенні всіх потенційних противників режиму доведе до страшного упливу крові найцінніших сил.

В питанні — в якій стадії війни найдоцільніше піdnімати революційний зрив-повстання, треба собі сказати, що не можна задовго відкладати, ні в якому разі на самий кінець війни. Не можна розраховувати на большевицькі невдачі, заламання, вони не можуть мати вирішального значення. Найважливіше — це психологічна підготовка до революції широких мас, і те, що вони дістануть в руки зброю. А сам стан війни створює багато корисних для революції ситуацій, ніж мирний час.

Приготування загального протибольшевицького зриву під час війни — це передусім широка революційна пропаганда, що має відповідно наставити народні маси, кожну людину зокрема. Щоб кожний знат, що в час війни прийде протибольшевицька революція, яка

єдина принесе визволення і він має в ній стати до боротьби там, де опинеться в час зриву і так, як це можливо. Вона ведеться весь час, вже тепер, з найбільшим зусиллям, різними методами і з різних формах. Важливо, щоб вона доходила скрізь. При тому її неможливо приховати перед большевиками, і не має такого пляну. Всі мусять знати і про її існування, і про її зміст та засяг. Не уявляємо, ані не плянуємо революцію у формі цілком законспірованої змови замаху, що виникає несподівано, захоплює якісь ключеві позиції, центри, відразу паралізує ворожу систему, або далі поширюється під впливом першого несподіваного удару й розмаху. Такі пляни підготови революції вважаємо за нездійсніми в протибольшевицькій дійсності фантазії. Якщо б така справа мала бути справді невідомою, нерозкритою в час підготовки, то мусила б бути при тому дуже мала групка учасників. Значить, це міг би бути якийсь один акт, а не масова, підготовна акція. А відірваний акт, який би він не був змістом і в який центр большевицької системи він не служив би, — не виклике загальної революції, тільки залишиться епізодом, хоч би й дуже значимим.

Головною ставкою визвольної революції мусить бути масовість, підготовка, а потім підняття на боротьбу широких мас. Зміст підготовчої пропаганди при тому мусить бути загально відомий, тільки конспірується організаційно-технічне проведення в деякій мірі, а керівні і виконуючі сили як найбільше, щоб ворог не міг паралізувати. В масовості лежить сила і забезпека революційної підготовки. Во її властива суть — це свідомість, внутрішнє переконання і наставлення кожної людини, заловане в її душі. Ідеальне її проведення — щоб усі знали, усі ждали на поготові, мовччи, непомітно. Чим ширше розгорнена така пропаганда, тим важче ворогові її поборювати, а далі вона шириться сама, а навіть від большевицької протидії. В наслідок великого поширення революційних кличів серед протибольшевицьких народів, режимові стає чимраз важче провести межу між небезпечними і нешкідливими. Зростає його недовір'я, страх. У воєнній обстановці це створює особливу атмосферу загального великого на-пружнення між вояцькою масою та комуністичним активом в армії. Щораз менше таких елементів, до яких режим має довір'я. А перейти повністю й одверто на розподіл за національним принципом, — що москаль і свій певний, а українець й іншої національності — "ворог народу", — большевикам важко, бо з того постають погані наслідки для всієї їхньої політики в національному питанні, яке під час війни відограватиме дуже ва-

жливу роль. Большевики заплутуються щораз більше у такі протиріччя, які будуть їм зривати одні позиції за другими. Це все корисне для розгортання революції, яка має за собою правду, ясні ідеї і шлях боротьби.

Війна незмінно збільшує терпіння, жертв і руїну поневолених большевизмом народів. Перед десятками мільйонів під час війни стоїть загроза певної загади. І це все на користь, на захист найстрашнішої неволі, гніту. З другого боку війна створює під різними оглядами пригожі можливості, нагоди для протибольшевицької революції, яка дасть волю народам, нове вільне життя людині. Вона покладе край самій війні і большевицькій тиранії одночасно.

Такі протиставлення, конечність вибору між двома протилежними догмами, які стоять перед кожним народом і кожною людиною під час війни, — це головний матеріал для революційної пропаганди. Її завдання — підправдиво і перевонливо розкрити перед усіма дві догми-альтернативи, так, щоб кожний вибирає дорогу боротьби за правду і волю, дорогу активного борця, а не пасивний шлях до большевицької м'ясорубки. Революційна пропаганда має дати не тільки ясне пізнання і тверезе розуміння цілого положення та виходу з нього. Вона мусить виготовити високе напруження волі і почувань в кожній одиниці і в масах, щоб вони з рішучістю і з запалом пішли до визвольної боротьби.

„ОУН є політично визвольно-революційною організацією в найпізнішому значенні того слова. Цей характер визначає і завдання організації на українському ґрунті і її функції в українському визвольно-революційному русі. ОУН фактично є ініціатором цієї боротьби та її керівником. Цього вимагає звичайна логіка політичної боротьби. Хто вважає за потребне якусь боротьбу ініціювати, той мусить її теж організовувати. Хто ж якусь боротьбу ініціює та її організує, то, зрозуміла річ, теж нею керує.

На завдання ОУН та її функції у визвольно-революційному русі на Землях вирішальний вплив має також та обставина, що вона є єдиною політичною організацією в цьому русі. Фактичний стан є такий, що визвольно-революційний рух в Україні в усіх його виявів є майже в цілості (а від 1944 р. дослівно в цілості) ділом ОУН: ділом її ініціативи, ділом її організаторської роботи, ділом її ідеологічного та ідейно-програмового впливу, ділом її фактичного керівництва".

(Із „Становища Проводу ОУН на Рідних Землях“)

Зенон Пеленський

Запаморочення від демократії

1

Однією з рисових прикмет украйності є склонність попадати в квайності. Явище окремо шкідливе в ділянці політики, особливо ж міжнародної. При всій безнестанній мінливості міжнародного образу тільки та нація має вигляди на успіх, яка не попадаючи в екстреми притримується певних означених тривких зasad, послідовно прямує по лінії нераз стольттями перевірених принципів.

Ці засади і принципи є незалежні від кожнотасного державного чи соціального устрою; вони діють з незмінною силою незалежно від того, чи світ є в дану добу монархічний, демократичний, тоталітарний, капіталістичний, комуністичний, і т. д. До таких принципів треба напр. врахувати англійську ідею рівноваги сил на європейському континенті; французьку прямування до Райну, як національного кордону; російську прямування до південних Пролівів, як виходу на Середземне море; американську доктрину Монро, тобто невтручання Європи в справи Америки. **Кожна** політично оформлена нація базує свою внутрішню, як і зовнішню політику і провіряє її успішність саме на того роду засадах.

Ці засади і принципи є вислідком і висловом ясно устійнених державних чи національних інтересів, твердо усвідомлених потреб, незмінних і невідступних вимог. Інакші бувають нераз ці принципи в нації державних, інакші в нації бездержавних.

До таких твердих принципів України, як нації ще бездержавної, належить невідступне, нічим невідмінне плекання і розвивання ідеї нації, отже націоналізму, як рушія, мотору, головної погоною силі в процесі мобілізації й озброєння мас, взагалі в цілому політичному ставанні. Відберіть Україні ідею націоналізму — ви її відразу зіпхнете до ролі погною на великому полі російської імперії. Це Москва докладно знає і тому так люто український націоналізм поборює.

Другим таким непорушним принципом України є прямування до встановлення ясної, всіми визнаної, компетентної, обдарованої реальною екзекутивою, **єдиної** національної влади — кожною ціною і всіми засобами. Без її встановлення і мрій не може бути про українське визволення. Спір може йти сьогодні вже не за сам принцип, бо від кожному українсько-му патріотові ясний, тільки за найкращу методу його здійснення.

Третію того роду непорушною **договою** української національної політики є, що в сфері міжнарод-

ньої дії мусимо йти, незалежно від їхніх внутрішніх устроїв з тими, які прямують до ослаблення і розчленування російської імперії, і навпаки, не по дорозі нам з тими, знову ж незалежно від їхніх устроїв, які прямують до збереження єдності і цілості тієї ж російської імперії.

2

Аналіза цього третього принципу має особливу важливість. Йдеться про те, щоби в українській міжнародній дії і ще важніше, в самому українському думанні про міжнародну політику була твердо заасвоєна засада, що міжнародні симпатії і антипатії, зближення, договори і співдії будуються завжди по лінії реального відношення сил і споріднення інтересів, по лінії максимального зберігання і розгортання зацікавленими сторонами з'ясованих вгорі основних національних життєвих принципів, а вже на цілому останньому місці — по лінії споріднених устроїв чи ідеологій.

Іншими словами: хто напр. буде свою міжнародну дію на засаді, мовляв: „ти демократ і я демократ, отже нам обом по дорозі” — цей робить перший крок на шляху, який більше ніж часто веде просто до катастрофи.

Міжнародна політика не знає монархічного, ліберального, демократичного, тоталітарного і ще будь якого іншого ідеольгічно-устроєвого „братьства”. В сфері міжнародних стосунків кожен справжній — скажемо — демократ обертається без хвилини призадуми **проти іншого**, „брати” демократа, але зате безщерманно з'язується з монархістом, тоталістом і т. д., навіть найрадикальнішим ідеольгічним противником, якщо тільки заінтує для цього реальна, обіцююча користь, потреба. В міжнародній політиці не питают, які твої переконання, тільки питают: яку посідаеш силу, скільки маєш грошей, кілько-ма розпоряджаєш дивізіями?

За ілюстраціями не треба йти далі. Мабуть важко найти в історії зразок більш демократичної потуги, ніж США. В цілому світі здана постати „Статут Свободи” з горіючим смолоскипом у піднесеній правій руці. Поставте під сумнів демократичність будь-якого пересічного американца, він вас ображений знокштует. Але коли прочитати книжку **Вальтера Ліпмана** п. з.: „The police of USA”, довідаєтесь чому при всій своїй демократичності і лібералізмі, США від століть послідовно провадили політику неподільності і незайманності завжди реакційної тиранської російської імперії — і ведуть її до сьогодні. Тиранія і

реакційність режиму Александра I. і Миколи I. не заважали американським президентам, зокрема президентові Монро, зберігати з тією Росією найбільш дружні політичні стосунки.

Американська демократія не пускає до себе українського скитальця, стрільця „Дивізії Галичина”, мовляв, ця дивізія була „на послугах тотального режиму”. Але та сама американська демократія визнала в 1936 р. „законність” автократичного, тотального режиму Сталіна; в 1941 р. заключила з ним воєнний союз; в рр. 1941-45 дала у розпорядження большевизму матеріальну вносину допомогу вартості понад 11 мільярдів доларів; врешті у Тегерані, Ялті і Потсдамі допомогла Москві опанувати і втілити у сферу її імперіальних впливів 11 держав в Європі і — половину Азії. Отже вимагає відповіді питання: **хто** був більше на послугах тотального режиму, **хто** причинився більше до зросту тиранії у світі: український стрілець „Дивізії Галичина”, чи демократичний американський президент Ф. Д. Рузельт?

Сам-собою накидається висновок: вільно американській політиці заключати пакти з **кожним** режимом і устроєм, раз не здається Америці корисне, вільно так само українській політиці заключати пакти з **кожним** режимом і устроєм, коли це здається українській національній рабії корисним. В демократії **одне** право стосується до **всіх**; що вільно одному, повинно бути вільно другому. Чи може ні?

3

Візьмемо інший подібний приклад „здійснення” демократії у сфері міжнародних стосунків. Маємо на увазі реалізацію основної демократичної засади — **права нації на самовизначення**.

Ця засада була підставою ославлених „14 пунктів” президента Вільсона, які мали ліквідувати І. Світову Війну і бути підставою справедливого, „вічного” миру. Оскільки ж однака в тому часі США з однієї сторони традиційно протиставилися розчленуванню Росії, а з другої сторони присвоїли собі засаду французької політики, що на сході Німеччині треба створити сильну Польщу — враз засада самовизначення не нашла пристосування щодо українців. Міжнародно-політичні інтереси виявилися сильніші, ніж ще так дуже освячувані і рекламовані програмово-ідеольгічні засади. Молода українська демократія була пожертвувана в інтересах старшої, а головне, **сильнішої** американської демократії.

Як з цим сьогодні? Демократичний принцип про право націй на самовизначення залишається в Америці ідеольгічно неначе б „у силі”. Однака він є виконуваний практично тільки по мірі того, як він не заважає американським державним інтересам. Америка докладно знає про факт поневолення Москвою в рамках російської імперії десятків неросійських націй. Жодна, навіть найбільш інтенсивна освідомлююча визвольна пропаганда цих націй в США не скаже Америці більш, ніж Америка про ці нації та їх недолю вже й сама знає. А проте, всупереч всім освяченним принципам США не ставлять постулату визволення і державного усамостійнення цих націй, як точку своєї програми боротьби з большевизмом.

Зрештою, Вашингтон раз-у-раз цілком явно повторяє і підкреслює: Америка не веде боротьбу з Росією. Америка тільки поборює імперіалізм большевизму і тоталізму.

Однака справжнє пояснення куди простіше: США не бажають зразити собі і поставити проти себе 100 мільйонів москалів. Або ще інакше: поміч, яку Америка могла б отримати від поневолених націй у боротьбі Америки з Москвою не вирівнює, на її гадку збільшеного спротиву москалів, коли б ці останні станули перед перспективою втрати імперії. Отже також у цій, як і в **кожній** ситуації рішують врешті-решт не принципи, а холодний, тверезий обрахунок користей та втрат: баланс інтересів.

Ще інший приклад: сьогодні виглядає так, неначе б США готовляться до великої принципової розправи з большевизмом. На цей тон наставлена вся американська пропаганда наших днів, „Голос Америки”, акції „Комітету Вільної Европи”, корейська війна, тощо. Однака твердження про „звелику розправу” є неправдиве. Йдеться не про зламання, а все ще тільки про **стримання** большевизму; в моменті, коли Москва погодиться обмежити свої амбіції до зберігання і експлуатування того, що посідає, великий „ідеологічний похід” США проти большевизму буде моментально відкликаний. Вашингтон не має дійсної амбіції до створення **одного світу**; за ціну, навіть переходового миру він наявно готовий погодитися також на концепцію американсько-російського **двоподілу** світу.

4.

Все вище сказане має підставове значення для дальшої побудови **внутрішніх** українських емігрантських стосунків — по цей і той бік Атлантику. Йдеться про те, щоби українські демократи не ототожнювали української міжнародної дії з міжнародною політикою західних демократій. Ще виразніше: не прий-

али як річ доказану, що їхній демократизм **обов’язує** Америку, Англію чи Францію приймати їхні політичні цілі за свої і ось-так, зв’язували на цьому тлі долі своїх суспільств.

Теоретизування? Завжди находитися в нас хтось, хто зв’язує українську міжнародні дії не з наявним українським національним інтересом, а найновішою кон’юнктурою. Це тло, на якому нас вчора було обдаровано політично непродуманою „Дивізією Галичина”, а сьогодні находяться інспіратори й організатори „українського Легіону Корея”. Хто може знати до чого завтра додуматиметься авгсбурзька т. зв. „Національна Рада” а після завтра, скажемо, хто інший? Не дивлячись на існування УПА, як української єдиної законної національної збройної сили, яка і для краю і для закордону **єдина** може рішати, які є допустимі **допоміжні мілітарні** формациї, де далі кожне еміграційне політичне середовище, майже кожна партія, ба навіть кожен важніший партійний бонза вважає себе в праві плянувати і піднімати всякі „дивізійні” і „легіонові” заходи. До речі, цікаво було б довідатися скільки чужинецьких закордонних і військових міністерств отримали до сьогодні „меморандумів” з піра українських еміграційних політиков і „генералів” з пропозиціями творення „українських” легіонів, дивізій, притизанських загонів і т. д.? Їх напевно чимало; це була б дуже цікава лектура.

Мотиви цього бувають різні. Де-хто робить це хоч зі суб’єктивних, але все таки патріотичних мотивів, іншого підсилає чужа агентура, ще інший хоче на людській крові заробити. Завжди однака зроджується ці й того роду дії не з основних, ясно устійнених і загально визнаних принципів національної політики, але з **пристосування до кон’юнктури**.

Правда, кризові часи завжди виполокують на поверхню життя нації різних пройдисвітів, спекулянтів і кон’юнктуристів. Українська громадськість не становить вийнятку. Гірше в нас те, що повсякчасний кон’юнктуризм приймається і пропагується кожен раз, як цю „піdstаву української національної політики”, на якій неначе б все стоять і з якою усе паде. Сьогодні в нас велике наймодніше дотичне слово називається: демократія.

Ці адвокати демократії не трудяться, щоби проаналізувати міжнародну політику західних демократій і устійнити, чи в їх думанні і плянуванні є якесь бодай найскромніше місце для постановки української державно-визвольної справи; ми є свідками чергової української крайності: не міжнародна **програма** і практична дія західних демократій є вирішальна для формування зовнішньої дії, взагалі

цілої політики українських демократичних середовищ, але демократична ідея „як така”. Західні демократії можуть десять разів заперечувати, навіть саботувати (як бувало в минулому) справу українського національно-державного визволення, вони можуть явно ігнорувати, промовчувати (напр. „Голос Америки”), применшувати актуальну українську визвольну боротьбу — все це не заважає означеним українським середовищам незмінно орієнтуватись на ці демократії, шукати до них доріг, антешамбрувати, задоволятися скинутими зі стола кістками.

Справа є поважніша ніж дехто думас. Є в нас люди, є в нас цілі політичні середовища, які цілу рацију свого політичного існування, т. ск. свою міжнародно-політичну легітимацію добачають у постійній **денунціації** якогось, як організоване явище неіснуючого українського „фашизму”. Ціль тієї політики: представитися особливо перед Америкою в найбільш корисному груповому чи й особистому світлі. Дивіться, мовляв, які ми дуже, дуже демократи, як завзято поборюємо український „фашизм” і „вождизм”. Дивіться, якими вірні демократичним засадам. Отже тільки **ми** є правдиві українські демократи; тільки з **нами** можете про українські справи говорити; тільки **ми** одні є управліні і уповноважені.

Вільно в тій перспективі говорити про зайснення українського **запаморочення** від демократії. Тільки на тлі цього запаморочення можуть розвивати свою, збуджуючу важке обидження, несамовиту „публіцистику” українські демократичні денунціянти.

Тимчасом всі ці ультрадемократи повинні б собі усвідомити, що ця метода не робить їх ані на одну йоту з міжнародно-політичного погляду більш вартісними, більш договороздатними. Вчора аналогічний „фашизм” деяких українських середовищ так само не робив їх договороздатними для Гітлера і націонал-соціалізму. Вони повинні тямити і раз-у-раз собі повторяти: про курс, про факти, про дії міжнародної політики не виришують програмово-ідеологічній уствоєві споріднення; ба, ці споріднення навіть не облекчують взаємних стосунків. Зокрема нам нічого невідомо про існування у світі якогось міжнародного „демократичного братерства”. Так само ми його не помічали, не вміли ствердити в ході усієї світової історії.

Іншими словами: українська державно-визвольна справа не зробиться в очах західних демократій ані трохи більш сприємлива від того, що всі українські політичні середовища „перепищуться” не демократію. Особливо Америка буде в разі чогось зацікавлена не так в українських демократіях, як в українських дивізіях. Може дуже

легко трапиться, що на цьому тлі різні актуальні українські паломники до святынь американської демократії зазнають колись прикрих несподіванок і розчарувань.

5.

В цих перспективах для української національної політики досить неважко ще і ще раз переконувати Америку, Англію, Францію і т. д., що ми дуже-дуже демократи, відмічати свою демократичну білість (а радше близьну) на тлі тим більш чорного (власними руками мальованого) українського „фащузму” і „вождизму” — бо, як було сказано, в міжнародній політиці це не переконує. Американський закордонний міністр **Дін Ечісон** заявив недавно, що він свою ролю закордонного міністра не розуміє, як функцію хеміка, який за допомогою шматка лякмусового паперу стверджує більшу або меншу синістю згл. червоність даного розчину, іншими словами більшу чи меншу демократичність даного устрою. Америка заключає союзи з тими хто й по дорозі — без огляду на фарбу. Власне на такому тлі Америка таки недавно перепросилася з режимом ген. Франко — без лякмусової спроби. Хоч би наші неоултрамонократи всі разом і кожен зокрема знали на пам'ять безсмертний текст промови Лінкольна на Джетібургському цвинтарії, промови, яка є найблагороднішим досі в історії сформуванням зasad та ідей чистої демократії, все одно, це їх ще далеко не зробило б з міжнародного погляду політичним партнером. Зате при певних передумовах Америка буде договорюватися з командуванням УПА, хоч би воно було ще так яскраво „тоталітарно-націоналістичне” — так само без лякмусової проби.

Для нашої визвольної політики безконечно важніше стояти твердо і послідовно на принципах, з яких допомогою можемо найкраще організувати і підвищувати **внутрішню силу українства**; тільки вона буде в остаточному підрахунку вирішальна. Всі знаємо, на яких програмових і устроєвих принципах виріс в минулих 3 десятиліттях український резистанс, на якій ідеології засіялася і буйно зросла УПА; всі знаємо з якого животворного ідейного ключа черпає наша нація силу спротиву і боротьби в страшних умовинах більшевицької дійсності.

Ми не пригадуємо, щоби програми українських довоєнних демократичних партій піднімали в час вогню і проби, щоб вони організували українські народні маси до боротьби і спротиву. Так само не пригадуємо, щоби українські демократичні партії ставили багато провідників і кадрів українського визвольно-революційного резистансу. Натомість знаємо і пригадуємо, стверджуємо неспірний історичний факт, що **тільки і єдино розкале-на до білого ідея націоналізму**

одушевляла і поривала до дій, до боротьби, до героїчного спротиву українські визвольно-революційні кадри, а за ними й народні маси і продовжує це робити сьогодні.

Ми також не пригадуємо, щоби під час найкритичніших воєнних років українські демократичні партії були здібні, бажали, принаймні робити хоч якісь спроби, щоби розв'язати проблему українського національно-політичного **проводу**; в той час вони були нижчі трави і тихіші води. Ми і сьогодні не бачимо доказу здатності цих партій зговоритися хоча б у власному тіснішому колі, на одному демократичному проводі; надто їх для цього роз'дають групові розходження і особисті амбіції. Тимчасом нація в час війни і повоєнного лихоліття просто інстинктивно хотіла мати і **бачити** цей провід, посідати **одну** людину, яка була б не „диктатором” (що за ідотське слово!), але видимим центром її змагання за визволення.. Також цю проблему український націоналістичний революційний світ вмів по своему позитивно розв'язати.

Це, **тільки** це були — **і є досі!** — б'ючи ключі, животворні джерела, які давали силу, створювали організованість, викликали акцію. Не будь організації українського націоналізму, не будь організації видимого революційного проводу нації, не будь імені **Степана Бандери**, як видимого символу тієї революції — Україна, не дивлячися на її жахливі жертви крові і майна, була б пройшла через хуртовину II. Світової Війни як невідома справа, легковажна величина. Українські демократичні партії були б не дали і тіні тієї активізації. Тільки дія організованого українського революційного націоналізму примусила не війті Сталін вислати до Лей Саксес „українську” державну делегацію.

Ми говорили на початку, що тільки ця нація має вигляди на успіх, яка придергуються певних означених тривких зasad, прямус по лінії нераз століттями перевірених принципів. З пророблених досвідів ми знаємо, що саме в ході минулих десятиліть тримало на поверхні українську визвольну справу; сьогодні ми знаємо, які засади і принципи є **перевіреним** покажчиком успішної української внутрішньої і зовнішньої політичної дії. Тільки **націоналізм**, тільки видиме національне **провідництво**, тільки **анти-московізм** були кристалізаційні точки, які в минулих десятиліттях давали політичну форму й історичний зміст життю нації. Цих принципів не вільно зрадити, від цього животворного джерела не вільно відійти, якщо політичне й історичне життя нації немає в нашу добу занедіти і загинути.

6.

Тимчасом у поступаючому розвитку української політичної емі-

трації по цей і той бік Атлантику, помічаемо повільний, але поступовий відхід від цих засновних принципів, відхід від віри насамперед у власні сили, відхід від животворного ключа українського націоналізму, відречення від примату держави, як цілі безпосереднього національного змагання. Відбувається пересунення наголосу від української державності на демократію „як таку”.

Явище тим більше дивне, що патентованими поборниками і денунціантами „української диктатури”, „українського фашизму” й „українського тоталізму”, емісарами і паломниками новомодної української псевдо-демократії на американському грунті поробилися люди, які ще вчора розпиналися хрестом за найбільш радикальні принципи українського боевого націоналізму, яким ніщо не було надто принципове, надто гостре, надто радикальне. Та хіба ж того всього люди не знають, не тямлять? Тямлять — і ніколи не забудуть.

Рівнобіжно помічаемо перехід на щораз зростаючу (дарма, що нічим не обсновану) спекуляцію української псевдо-демократії на „допомогу”, „приязнь” й інтервенцію („в ім'я демократії”) — демократичного Заходу. Щораз більше помічаемо в тому світі тенденції, щоби приспособитися, прикладитися до руки, прийняти зверху і внутрі стати і фарбу великого чужого протектора. Ще ніколи не стояла так високо в курсі надія на чужу допомогу, як між псевдо-демократами; ще ніхто так поспішило не чимчикував до Америки, як саме сьогодні неodemократичні лідери — гублячи за собою по дорозі усе: мрії молодості, спогади і клятви революційних днів, напрешт ж і перейняті провідницькі обов'язки. Що ж — „були перли, тай ся стерли”.

Немає куди втікати (також до Америки ні) від твердої правди, що Україна стоїть сьогодні сама; в жорстокому світі міжнародних реальностей, в немилосердній грі сил та інтересів — ніяка демократична мімікря, ніяке підлабузновання під смак могутніх Україні союзників не з'єднають. Стелення себе килимом, також ідеологічне, під їхні столи не є шляхом до визволення. Саме з осамітнення Україна досі вміла черпати свої найбільші сили, формувати ввесь експльозивний потенціял української визвольної революції. Стоячи в минулій війні між двома силами, Україна не чекала на чужу поміч, сама творила свою УПА. Коли прийде великий час, а він прийде, Україна поставить свої дивізії, правда, необтяженні всячими чужинецькими гіпотеками. Не самітність є страшна. Куди страшніший є черв зневіри і відступства. Саме з ним треба в наш переломовий час підняти невмомливу, знищуючу боротьбу.

Більше уваги Туреччині і країнам Середнього Сходу

Чому якраз Туреччині і країнам Середнього Сходу запитає читач? Чому ми повинні звернути нашу пильнішу увагу якраз на ці країни, коли ми ще так багато маємо до зроблення серед європейських народів і головно в США?

Відповідь на ці сумніви і питання знайде кожний хто пильно приглянеться до політичної карти сучасного світу. Туреччина а посереду також Іран (Персія) це одніоки сусіди України, які залишилися вільними поза обсягом російського впливу. Це так сказати б одиноко вікно у вільний світ, яке ще Україні залишилося. Під ударами Москви впали Західні сусіди України; впала Польща і Румунія, а далі Мадярщина Словаччина, Чехія і Східна частина Німеччини. Від Заходу український народ ізольований новими підбитими теренами Росії, від півночі самою Москвою, а від Сходу підкореною Козакією, поневоленим Туркестаном і останньою Китаєм. Залишилось тільки Чорне море, а за ним Туреччина. Тільки тут на Півдні межує з нашою батьківчиною вільна земля і вільний народ. Цей факт не має для нас тільки морального значення. Він має для нас також дуже важливе політичне значення. Туреччина це ж бо територія, яка вводить вільні демократичні сили сучасного світу у безпосередній контакт з нашою землею, це ж завдяки Туреччині живі сили непоневоленого нескомунізованого світу б'ють повним джерелом під самим порогом нашої рідної хати.

І як це не дивно, але українська еміграція і окремо її політичні кола, ще досі як слід не дооцінили цього на історичну міру важливого факту. Ми менше займаємося нашою сусідкою Туреччиною як далекою Австралією, в нашій пресі менше статей про неї, як про Австралію, а наша інформативна служба всіх напрямків загалом втратила що країну з своєї уваги, не кажучи вже про Іран, Ірак, Єгипет тощо. А все ж коли почастити нам здобути свою державну незалежність то хто зна чи Туреччина не буде для нас важливішим сусідом як Польща Білорусь, Румунія. І врешті, здається, ніхто не стане перечити, що на випадок війни якраз Туреччина може і відіграє першорядну роль для розвитку подій в Україні і не тому, що вона наш безпосередній наймогутніший партнер, бо вільний сусід, і також тому, що вона якраз з найбільшою правдоподібністю стане плацдармом осередкових операцій Заходу проти Москви. Не може бути сумніву що Ту-

реччина, яка від 1939 року держить свою армію в стані мобілізації, яка видає на мілітарні цілі 50% своєго державного бюджету (найбільший відсоток у цілому світі) і яка на нині має 700.000 вояків під зброєю, — відограє в цих офензивах першорядну роль. Можемо нині з високою правдоподібністю передбачати, що першім вояком, який вступить до Баку і який зробить висадку на Криму, в Одесі чи в Маріуполі буде турецький вояк. Ми можемо також додуматися, що якраз турки, в меншій мірі британці, будуть творити перші контингенти альянтських вояків на українській землі. А ми вже з досвіду знаємо, що означає переможний вояк на чужій території; ми були наочними свідками того, що означає для України чужа армія, не освідомлена про політичні цілі нашого народу і про його духове життя.

Передбачаючи розвиток подій III-ої світової війни — нам повинно дуже залежати на тому, щоб на Україну вступили вояки бодай приблизно ознакою з нашим визвольним рухом, з нашою історією і сучасністю. Не може бути так, щоб на нашу землю вступили чужі армії, які збивали б нас в один чамбул з росіянами, які не знають, що ми вороги Росії, що ми за волю для всіх народів і всіх людей, що ми за рошенування російської імперії.

Коли ж нині припускаємо можливість, що одними з перших на Україну маршрутуватимуть турки, то нам треба докласти всіх старань, щоб вони були якнайб'єктивніше поінформовані про наші справи і про нашу політику. Нам повинно окремо залежати на тому, щоб вони були яркими прихильниками нашої концепції розчленування російської імперії і щоб вони знали, що ми радо привітаємо їх боротьбу проти Москви, коли вони стануть на такі позиції. Можливість такого укладу стратегічних відносин сугерується, навіть тим, що Вінстон Черчіл вже в П. світовій війні переконував своїх американських союзників в тому, що стратегічно є набагато розумініше робити висадку на Балканах як на Атлантику. Вже в той час думалось про похід на ворога, який практично опанував цілий європейський континент — з півдня на північ, а не з заходу на схід. Воєнна практика і політичні наслідки після неї виявили, що Черчіл мав свою слуханість. Коли б план був здійснений то сьогодні большевики не стояли б в Берліні, у Празі і Відні.

У нинішній ситуації цей задум

має ще більше обґрунтування у відношенні до Сталіна, як колись мав до Гітлера. Поперше, як ми вже сказали, тільки на півдні альянти стоять безпосередньо на границях властивого ССР, тільки з Туреччини, Ірану і Афганістану вони вже першого дня війни можуть бути на радянській території. По друге, якраз на півдні, на Кавказі і на Україні, лежать неоцінені природні багатства ССР без яких він не може вести війни. Потрет знову ж, якраз на півдні найслабше і найменше певне місце російської імперії є Україна і кавказькі території, населення яких політично приготоване на те, щоб звернути усю свою ненависть в бік Москви і зужити свої сили на відбудову власних держав і врешті — по четверте, зараз лише на півдні є сконцентровані реальні військові сили, які готові і до наступу і до оборони. В Ірані є 200 тисяч готових вояків в Туреччині 700 тисяч, в Греції 150 тисяч, Югославії 300 тисяч, в Італії 150 тисяч, в Єспанії 300-400 тисяч. Разом на південному відтинку фронту стоїть вже тепер 1 мільйон 700 тисяч вояків, тоді як на західному фронті немає їх зовсім. Бо ані Німеччина, ані Франція армії не мають, а як будуть її мати то щоць за рік два! В кожному разі так як справи стоять зараз, одинокий активний фронт, який вже нині сяк так готовий до бою, це фронт на півдні від ССР, а не на заході.

Багато вказує на те, що альянтські стратеги взяли до уваги всі ці незвичайні важливі факти; поїздки найвищих військових експертів США і Великобританії до Туреччини, а також важливі політично-дипломатичні конференції на цьому терені промовляють за тим що тут готується щось дуже поважне.

Свою окрему вимову має той факт, що головнокомандувач британськими військами на Середньому Сході сер. Б. Робертсон закінчив при кінці лютого ц. р. подорож по всіх столицях арабських країн, а світова преса коментувала її так, що бувший високий комісар в Німеччині бажав зорієнтуватися, чи ці країни погодяться прийняти на свої території більші залоги британської армії. Знову ж американські дипломати працюють також в тому самому напрямі. Як преса повідомляє, американці вже дістали поважні запевнення в тому напрямі, а перші летунські бази вже збудовані в Марокко. Дальші мають бути розкинені вздовж північного побережжя Африки через Туніс, Лібію, Єгипет, аж до Іраку і Ірану. Ідея цього

пляну така, щоб американські бомбовики B-29 могли досягти і скинути свій смертоносний тягар на кожний пункт СССР.

Як видно з цих повідомлень американці і британці поділили на цьому терені ролям між собою так, що США ставить летунів, а британці піхотинця, який буде здобувати Кавказ і Крим і буде вбивати клина в Червону Армію з півдня, щоб змусити її відступити з Західної.

В такому насвітленні досить природно буде звучати наш заклик: вивчаймо пильніше Туреччину, країни середнього Сходу, подбаймо про інформацію цих країн у наших справах!

В зв'язку з цим не від речі буде тут пригадати якими шляхами йде закордонна політика цих народів, та що вона тепер собою уявляє.

Туреччина займає територію 295 тисяч квадратових миль з населенням 19 мільйонів. З величезних посілостей в Європі Туреччина зуміла зберегти за собою на нині тільки 9 тисяч миль. Її впливи в Європі остаточно закінчилися по II-ї світовій війні, яку вона програла будучи союзником Німеччини. Виявом затрати впливу в Європі є те, що хоч султан і далі мав свій осідок в Константинополі, то осередком Турецької політики стала скро Анкара. В Малій Азії під проводом Кемаль Паші повстал національний революційний рух, який поставив собі за ціль змодернізувати життя цілої Туреччини і вирвати владу з рук закостенілої і здеморалізованої тодішньої верхівки. Кемаль Паша програв греків з малої Азії і зорганізував цілком по новому турецьку державу, після того, як вона у війні втратила всі не турецькі посідання також в Азії.

Турки, як і ми маємо також свій перший листопад, тільки дещо іншого характеру. 1. XI. 1922 р. повалено султанат, а війська національного революційного руху зайняли Константинополь. Султан втік поза межі Туреччини. Один рік пізніше Туреччина була проголошена республікою на чолі з Кемаль Пашою; 24. VII. 1923, в Льозані формально заключила Туреччина мир з державами переможної антанти. В 1924 році повалено каліфат, а всі члени османської династії виїхали поза граніці держави.

Хоч Туреччина і була проголошена республікою, то Кемаль Паша перевів всі свої пізніші реформи диктаторськими методами. Він і його республіканська партія опанували всеціло життя народу. Жінки дістали рівні права з мужчинами і могли голосувати. Європейський одяг проголошено обов'язковим. Магометанське законодавство знесено, а на його місце впроваджено європейське законодавство (головне швейцарське, італійське, німецьке). В 1929 році за-

проваджено латинську азбуку замість арабської. Турецьку мову очищено з арабських і перських слів. В 1934 році заряджено, щоб всі турки прийняли до свого імені ще й прізвище, а титули пашів і бея заборонено. Сам Кемаль Паша перезвався на Кемаль Ататюрк. Запроваджено модерну систему виховання. Від 1928 року, Іслам вже більше не був державною релігією, а впливи церкви вилучено з публічного життя. Все таки магомеданізм залишається бути релігією майже цілого народу, бо поза 200 тисяч християн і 80 тисяч юдів всі визнають магомеданізм. Нині Туреччина не має національних меншин за винятком незначного числа Курдів на сході. Турецький парламент, так званий Камутай складається з 465 послів вибраних на 4 роки. Камутай вибирає президента держави також на 4 роки. Президент покликає міністрів, які є відповідальні перед ним, хоч парламент може їх відкликати більшістю голосів. До 1950 року була при владі республіканська партія, тепер перейняли провід демократи Головні засади, якими керувалася республіканська партія від 1922 до 1950 року, були такі: націоналізм, демократія, динамізм, етатизм. За тих часів держава вміщувалася у всі прояви життя горожан. Від 1934 року народне господарство працювало за п'ятирічними плянами. Багато галузей промисловості стали державною власністю, але при чому засада приватної власності ані в одній галузі життя не була порушена.

Число приватних робітників переходить 33 тисяч, а річна продукція стала виносити 200 тисяч тис. Туреччина має власне вугільні поклади залізної руди. В 1945 році лише 23% мужчин і 8% жінок вміли читати і писати.

До 1945 року була дозволена тільки республіканська партія. Після смерті Ататюрка в 1938 році проівід партією і державою перейняв Ісмет Іненю. В 1946 дозволено організувати опозиційну партію, яка називала себе демократичною і нині є при владі. Ця партія старається надати горожанам держави більше індивідуальних свобод, а в закордонній політиці майже не різиться від республіканців. Від 1920 року до 1938 турецька закордонна політика зміряла до того, щоб удержувати приязні відносини з СССР, хоч і компартія в Туреччині була заборонена. Взаємини з Грецією були дуже ворожі, після того як Ататюрк

прогнав з малої Азії всіх греків, але вже в 1930 році відносини настільки наладилися, що дійшло до заключення турецько-грецького пакту приязні. В 1934 році Туреччина приступила до т.зв. „Балканської антанти”, що була звернена проти Болгарії.

Турецька політика приязні з СССР закінчилася тоді, як Росія зголосила свої претенсії на Дарданелі. В травні 1939 року Англія і Франція дали Туреччині запевнення помочі на випадок агресії на її територію. А трохи згодом в жовтні був підписаний Англо-Франц.-турецький пакт взаємодопомоги на 15 років. Ці оба пакти вигасли в 1940 році згл. 1941, бо Туреччина не вив'язалася з них і не поспішила ані Англії ані Франції з допомогою проти Гітлера і Мусоліні. Навпаки 5. VI. 1941 року Туреччина заключила договір з Німеччиною на основі якого обі сторони зобов'язалися не нападати на себе і взаємно інформувати себе про важливі політичні рішення. 23. II. 1945 року Туреччина проголосила війну Німеччині, але практично не взяла участі в ніяких воєнних операціях. Договір про ненапад СССР, заключений 1925 році і відновлений 1941 році, вигас 1945 році. В 1946 році Радянський Союз зажадав від Туреччини мілітарних баз в Дарданелях, а преса повела кампанію за ревізію радянсько-турецької границі, тобто прилучення Карсу і Ардагану до СССР. Туреччина відмовила Москві, і в тому дісталася підтримки з боку Англії і США. У висліді прийшло до щораз більшого затіснення звасемін Туреччини і Західних альянтів. США післали в 1947-49 рр. модернізовані збройні сили для турецької армії, а 100 тисяч резервних старшин і вояків перейшли вишикіл під наглядом американської військової місії, яка постійно залишається в Туреччині. 1947 році, США дали Анкарі 100 мільйонів доларів на реорганізацію армії і включили Туреччину в плян допомоги Маршала. Туреччина постійно розбудовує свою залізно-дорожні шляхи і та головного сполучення з Сирією, Іраном, Палестиною, Єгиптом і Європою. До 1945 року довжина таких ліній виносила 5000 миль, а в останніх роках збудовано ще 2000 миль.

Державний бюджет Туреччини виносить 1.415.000 тур. франків (найбільший в її історії), а половина з цього призначена для армії.

(Про Єгипет, Іран і Ірак, напишемо в черговому числі).

**Читайте й поширюйте
журнал Організації Українських Націоналістів
„СУРМА”**

З архівів СБ

Провокатор Петро Яблонь-Яровий і його приятелі!

Яблонь Петро-Яровий, провокатор, знаний мабуть вже кожному українцеві закороном, а то й не тільки українцеві; численні поліційні уряди західних держав записані перекладами його брошур, статей і його доносів, що в них він плює на ОУН і революційний фронт. Він сам і його приятелі, дуже часто „українські патріоти”, докладають усіх зусиль, щоб його писання були відомі тим поліційним чинникам, щоб доказати, що ОУН — большевицька агентура, братовбивники, німецько-українські фашисти тощо! Деяка частина „української демократичної” преси (читай: спомаганої Вірзінгом!) зі скаженою втіхою містила його статті і вістки про нього; члени одного політичного середовища видрукували його ганебну брошуру „Моя відповідь Крижанівським і всім іншим” та масово кольпортували її по таборах ДП і всіх осередках українців. А Демократичне Об’єднання бувших Репресованих Українців з-під Советів урядило в Нью-Йорку доповідь, на якій Яблонь-Яровий серед втіх тих б. „репресованих” оплюгавлював український визвольний рух! (І то майже місяць по тому, як українському загалові висвітлено провокативну роль Ярового в „Українському Самостійникові”! — Гляди листівка. А одно українське політичне середовище достарчило до Нью-Йорку архів б. члена ЗЧ ОУН Рябішенка, що лишив тому середовищу „в спадку”, на заповідженій Яблонем процес проти членів ОУН (!) Сподімося, що фотокопії того архіву хіба не пішли до Москви?!)

Хто такий Яблонь, було вже достатньо роз'яснено українському громадянству в згаданому „Українському Самостійникові” з дня 2. 4. 1950; дальше найкраще він сам себе зарекомендував, пішовши по лінії явної зради, приставши до табору ворога України не меншого від Кривавого Йосифа „єдіноділімого” Керенського, де на сторінках його бруковиків слиною Юди плює на революційну ОУН, зненавиджену всіми русками, білими і червоними. Пан Далін, найближчий співробітник Керенського і досить впливова особа в деяких американських кругах, передруковує статті Ярового в американській пресі. Що п. Далін це робить і що Яблонь випускає провокативні наклепи на український революційний фронт, нам аж ніяк не дивне (— Свої по-

розумілися!) Але як пояснити це, що провокатор Яблонь має прихильників в українському середовищі і то ще яких?! Бо як пояснити це, що деякі „міністри виконного органу” уряду „президента”, що кільканадцять років сидів в кишенні польської двійки, (про нього іншим разом), роблять доноси на революційну ОУН і доставляють матеріали на СБ?!

Хіба ж не тим, що їм йдеться про підтримку акції Яблоня-Ярового?! І то до кого роблять ці доноси! — До теперішніх покровителів Яблоня, зі середовища ворога всього, що українське, Керенського, що в мундурах поліційних чинників однієї з потуг приймають панів „міністрів” (а іх є кількох!) в віллі в одному з міст західної Європи і на прашання трактують двома-трьома пачками цигарок.

На цьому місці ми хотіли б пригадати панам „міністріам” і величним розвідчикам, вбивникам полк. Отмарштайна, а теж „прокуророві інспекторові всієї України” одну народну притовідку: „Що затягнеш пером не витягнеш волом!” Так пане „прокуроре”! Навіть ваші, на яблонівський стиль писані, спростування до англійських льордів, що в них доказуєте, які то ви соціялісти герой, що ви правдиві репрезентанти України (Тоді, як служили в розвідках всіх режимів! — скл.), а стецьки і бандери — це фашисти українсько-німецькі націоналісти! (тоді, коли гестапо замікало їх в концтабори!) Гей! А ті всі ваші „прокурівські оскарження” проти ОУН, що заносите разом з вашими колегами на Галілей пляц і інші місця. Може заперечите?! Може дещо опублікувати з цього? Хочби одно з ваших „державних” спростувань, як вже не ваше, то бодай котрогось з ваших колег, хочби того великого потомка батька українських соціялістів, який написав „спростування” українсько-болгарським наріччям і на французьку мову переложивши, вислав до одного паризького журналу, що поважився написати про С. Петлюру, С. Бандеру і Я. Стецьку як про українських патріотів! Цей великий драгоманівець, хіба за вашим благословленням, вшкварив це „спростування”, доказуючи, що правдивий український патріот — це він і такі як він з роду в род соціялісти а не українсько-німецькі фашисти Бандера і Стецько!..

Пошиrostі радимо, пане „прокуроре” і с-ка, краще занятися на-

решті вам „міністерськими” справами, а підготовку до процесу проти ОУН залишити до часу, коли здійсниться ваші мрії і ви колись в демократичній Україні позамикаєте усіх бандерівців, а що головне працівників СБ, до концентраційних таборів, де наставниками будуть яблоні вірзінги, і вбивники полк. Отмарштайна! Хіба „ізоляційний острів” в демократичній Америці не відповідає вашим мріям! Там наразі ще не має багато вільного місця для українських самостійників-націоналістів, наразі щось тільки понад 20 разом з жінками і пригрудними дітьми! Вправді там на допитах ставлять питання, які ставив колись кат Вірзінг в тюрмах гестапо українським в'язням: „Ти хочеш самостійної України?!” Там шукати за тими, що мали, як оскажуте Яблонь, а може ще дехто, зліквідувати проф. Петрова, теж за тими, які мали, як каже донос якогось другого уповноваженого Кремля, приготувати замах в Нью-Йорку на одного чоловікового представника ЗП УГВР, звичайно на „доручення” С. Бандери і його „кровожадного” СБ! (Ох! Якби так притиснули котрусь з тих пригрудних дітей, певно призначалася б до всього!)

Але у вас, панове „міністрі”, зараз куди важніші завдання! Пригадайте, це було недавно в часі вашої недавньої зустрічі з теперішніми прокравителями Яблоня, з „керенниками” в мундурах з величними золотими гудзиками. Вам тоді від тих гудзиків аж закрутися в очах! Ви однак набожно слухали: „Нада зделать...” Там говорилося: „Treba, щоб те, що пишете в своїх звідомленнях, що вже не має УПА, а Чупринку вбили самі бандерівці і т. п. з'явилося в українській демократичній пресі, бо треба гору переконувати в цьому не тільки доносами, а голосами преси, голосами загальної опінії!” Там багато ще дечого вtokмачувалося у ваші мудрі „міністерські” голови, а ви притакнули, по „міністерські” подумати трохи і вкоротці коявилися в „офіціозах” ганебні статті про УПА і Чупринку! І навіть Яблонь таких не писав би! (Кажуть злобні язики, що сам пан „прем'єр” брав участь в дискусіях над статтями, терплячи на безсонність з цілим „кабінетом” на вістку про приватну поїздку представника ЗП УГВР о. Гриньоха до Вашингтону!) На маргіні пригадаємо вам, що ті ваші покро-

вителі з золотими гудзиками збираються „гору” переконати в ще одному і збирають на це докази, що УПА це не українська повстанська армія, що УПА це передовім тільки противільшевицький, протирежимний резистанс, що вона складається з частин всіх поневоленіх народів, а головне і російського і що УПА бореться тільки проти большевиків, а не за розподіл Росії на окремі держави поневоленіх народів! Вам, панове, хіба про це все відомо?! Отже?! На всякий випадок пригадуємо, що Яблонь-Яровий це агент МГБ, жахливий провокатор, а теперішні його прокровителі, на вітві хоча б і ті в мундурах з величими золотими гудзиками, це хіба не с приклонники Самостійної України! Яблоні і Вірзінги будуть діяти (навіть виявлені органами СБ) і будуть в моді деяких чинників, так довго, аж західний світ прийде до висновку, що треба побороти не тільки большевизм, а і розчленувати імперіалістичну Росію!

Щоб не було неясностей і неточностей, ми ще раз виявляємо перед громадянством правдиве обличчя того провокатора, підчеркуючи зокрема його найбільші злочини супроти українського народу.

Прізвище провокатора Яблоня вже стало синонімом зрадника, Юди! Були вже випадки, що молоді мало не пострілялися, коли один другому в сварці сказав: „Ти Яблонь!” Яблонь, подібно, як в росіян Азеф, переходитиме з покоління, як поняття людини наймерзотнішої, найбільшого провокатора-зрадника! Яблонь вродився в Яргороді пов. Бучач. Членом ОУН в краю він ніколи не був; противно, був зареєстрований в списках СБ як большевицький сексот. (Ше стверджує між іншими член ОУН Крук, що знаходиться зараз на еміграції і мав під своєю опікою архів ОУН бучацького повіту, де були теж списки сексотів НКВД.) Отже Яблонь-Яровий це агент НКВД ще з першої окупації Західної України большевиками. Про його діяльність в той час і в час другої світової війни, а зокрема про його провокації в користь НКВД в нутрі СГД (Союзу Гетьманців Державників), де вдалося тому провокаторові пролісти, як теж про його намагання вліти в ряди соціалістів, вияснено в згаданому числі „Українського Самостійника” в статті „Так діє МГБ”.

Опинившись по війні в Мюнхені, Яблонь старається за всяку ціну зблизитися до революційної ОУН, подаючись за її члена ще з краю, надіючись, що большевицька окупація України унеможливить взагалі провірку в тому напрямі. По довшому намаганню йому вдається нав'язати знайомство з одним членом ОУН, про якого загально знанім було, що

вийшов з німецького контабору. Цей дас його справу до провірки і доручає тимчасову працю (коректуру статей, друкованих між іншим в журналах АБН). — Яблонь подався був за журналіста. Треба признати, що Яблонь тоді досить спритно поставив свою справу, думагаючись судового розглянення своєго членства в СГД без відома і згоди ОУН (!). Щастя провокаторові сприяло остатілки, що саме в ЗЧ ОУН зарисувався в той час внутрішній спір. Спритний провокатор, маючи практику в робленні провокацій і інтриг ще в середовищі СГД, приступає відразу до праці по лінії МГБ, надіючись при тому, що спече печею для Кремля, і сам всверлиться відповідно в нутро організації як черв. Зорієнтувавшись відносно швидко в ситуації, підсуває в стрій тайні членам „опозиції”, через такого самого „члена” ОУН як він, Юста (пс.), якого між іншим „поручив” до праці в АБН, а згодом і сам повторює заяву про те, що йому відомо, ніби „революційний трибунал” ЗЧ ОУН видав п’ятнадцять вироків смерті на членів „опозиції” (в тому й на родину Ребетів з маленькою дитиною). Для більшої достовірності подав себе за члена СБ (!). Сподіючись, що здобув собі певне довір’я в декого в тих „засуджених”, старається бути свідком їхніх дискусій, чи сам спровоковуючи їх на розмови, ю зараз таки робить доносі на них до певних чинників організації, думагаючись не виявлення його. Треба зазначити, що ця його жихлива провокація мала шанси певного успіху, коли додати, що в тому саме часі МГБ присяло в Києва іншого провокатора, а за тим ще одного, з завданням внутрішнього конфлікту в ЗЧ ОУН довести до розколу в цей спосіб, щоб виконати атентати на С. Бандеру, Стецька, і на членів ЗП УГВР п. Ребет і о. Гриньоха. Завданням Яблоня було створити відповідну атмосферу до переведення цього пляну, створити паніку серед „засуджених на смерть” і викликати евентуальну їхню реакцію. З другої сторони, коли б МГБ вдалося виконати згадані замахи, легко можна було б їх зінтерпретувати як внутрішню стрілянину, зокрема по „довірочній” заяві Яблоня і Юста. Наслідків цієї жихливої провокації годі собі навіть уявити, коли б була вповні повелася. Все ж таки ця провокація спричинила до пізньшого гострішого перебігу внутрішнього конфлікту.

На щастя СБ впору розкрила цього провокатора Яблоня і унеможливила переведення плянів МГБ, йому і двом згаданим провокаторам!

З самого початку СБ поставила з недовір’ям до Яблоня, до чого причинив він сам свою підозрілою поведінкою, вічним вистояванням по коридорах Фюріх-

шule і Червоного Хреста, обсервацію всіх і вся, свою нахабністю і всезнайомством, робленням большевицькими агентами кожного українця зі східних областей, а зокрема, коли по зробленню своєї заяви до „опозиції” і по доносах до організації на членів „опозиції”, старався зблизитись до деяких працівників СБ, пропонуючи „цінні інформації” тощо. СБ ніколи не відмовляє тим, що заинтересовані нею і які хочуть поділитись „цінними інформаціями”. Показалось що тими „цінними інформаціями” були копії „звітів”, що їх він був передше в великій тайні деяким членам організації про „членів опозиції”. Вони показалися так інтересними, а що найважніше написані дуже фахово, так, що зразу насунулась думка, що за плечима цього непоказаного „журналіста” мусить критися якийсь таємний диригент, якому залежить на роздутій внутрішній грізні, а сам Яблонь хіба чималий і то вишколений розвідчик. Зараз таки СБ поінформувала компетентні чинники організації і висказала свою думку про Яблоня та перестерегла перед його підривною роботою. Ба, що більше, теж при нагоді чинники СБ передали деяких членів „опозиції” перед тим провокатором, виявляючи його дволичну роль, а навіть одному з них показали донос зроблений до організації Яблонем на нього та заявили, що СБ розробляє Яблоня як ворожого агента, по всякий правдоподібності підісланого через МГБ (!) (В тому часі СБ не знала ще, що це Яблонь був автором згаданої вижче заяви про „вироки смерті”.) Звичайно йому самому не дано нічого до зрозуміння, виявлено натомість заінтересування його дальшими „цінними інформаціями”, які посипалися як з чародійного ріжка, зокрема про б. репресованих советами, як агентів МГБ (!) Цей провокатор зближується в тому часі до СБ, мав між іншими цілями теж ціль впевнити „засуджених на смерть”, що він в дійсності працівник СБ, а головне всю свою агентурну роботу в користь МГБ в інших українських і чужих середовищах (амер. і російському), закрити під плащиком СБ, щоб на випадок розкриття бодай компромітувати останню. Це велика мрія МГБ загіздити свого агента в рядах СБ! І скільки разів МГБ надаремно бралася її реалізувати!

Для характеристики підлоти Яблоня наведемо декілька уривків з його „звітів” внесених до організації на членів „опозиції”. В першу чергу зразок „фахового” звіту з датою 22. 12. 46. р. (Яблонь крім назви Яровий прибрав був багато інших як: Орест Підвісоцький, Яр, Оро, Рес другий, Морельович, Ждан.. Тиміш):

Ось зразок:

27, 28 і правдоподібно 29 листопада ц. р. „кавалерська стілка” відбувалася якісь наради. Присутні (згл. учасники) Рябий, Вона, Мартов, Меркуров, Гулий, mr. Ранок і ін. — Збірка відбулася на „леваді” (30-ка) Звідки вийшли всі разом в місто. Також збірка відбулася й 28. 9 год. вечером, за відсутністю мра Ранка який від'їхав звідсіль в терен.

3. 12. ц. р. Олень в разомові з
Ольгіном нападав на Рябого, а
також Вона, мовляв, ім не йде
про загальне добро, а тільки своє
власне й тільки так треба розуміти
їхню т.зв. опозицію. . . .
2) Є точні дані, що Святій пере-
водить разомови з бульбівцями.
Про свої разомови оповідав Мар-
тові . . . .

... 5) Рябий з розмові з одним гетьманцем пропагував УРДП і самого Багрового ...

.... 8) Сюди тому два тижні приїздив Сопільський. Мав зустріч із Оленем і Меркуном. Говорив, що мав розмови з Паладійчуком і що цей злий на Оленя за його статті, які регабілітують „фашизм”. Цікавився, що роблять тут „фашисти”.

(далі слідує)

Пост. 2. 12. 46. С. У

Рес
Дописка: Диви залучник до цього

Звідомле Ось від

29 unwritten. I

Залучник I.
Рес II. (переписати і знищити)
До

Математичні формулі у множенні т. зв. демократи плюс „фашисти” 1. „Кавал. спілка” — т. зв. демократи, 2) Рябий-Ребет, Вона-Ребетова, 4) Мартов-Улас, 5) Меркун-Стахів, 6) Гулий-Гуцул, 7) мрг. Ранок-Рак, Олеń-Олег, Святій-Свєнтик, Сопільський-Спольський....”

Найспритніший агент зробить часом невинну похибку, яка дає протирівідці підстави брати його під обсервацію. Але провокатор Яблонь зробив таки чималу, пишучи так „фахово” звіти, а ще формою не вживаною ніколи в організації. Саме ця форма і дала зміст звітів (хочби і цього, з якого виходить, що його автор мав під докладною інвігіляцією членів „опозиції”, а не тільки був принагідним учасником їхніх дискусій) насунула підозріння, що тут йдеТЬся про розвідчика зі знанням. (Коли ж додати ще, що з його подаваної автобіографії не виходило, щоб він працював коли-небудь в якійсь розвідці, а теж, що його членство в ОУН в краю виявилося неправдивим!)

А ось дальші уривки його провокаторських доносів:

... Т. зв. „опозиція” набирає своїх одвертих форм в другій половині 1946 р., коли на т. зв. „трійці” відомої „оселі” почалися т. зв. дискусії. Дискусії назоверх мали

досить „невинний” характер. Були спрітно аранжовані. Нібито говорячи (порядком критики й самокритики, звичайно) про ряд недоліків в організації (ЗЧ), кожна така „дискусія” зводилася до одного — причиною всього є диктатура в ЗЧ ОУН, провідницька система, кілька членів Проводу із Провідником та декількома його прихильниками. Усунувши їх, змінивши систему (устрій) в Організації — усунеться й всі недоліки в роботі організації. Так було говорено на кожній майже „дискусії”... Сама ж „опозиція” — це... Влас, Кліщ, Ордян, Гуцул, Мек, Пилип. Здекларувались потім ще: Іванів, Доктор. З інших прибули: Олег (зраз співпрацює одверто з УРДП), Рахманний, Свентик, Юст і ін. — В „дискусіях” брали участь поза згаданими також члени, а навіть не члени організації, що вже було недопустиме, бо фактично через „дискусію” виходило на яв ряд організаційних таємниць й попадало, або могло попасті в ворожий наслух. Нераз, прим. участь в „дискусії” брали такі люди як: Гикавий, відома Кохно, Гаврилюк (до речі, щодо цієї особи я маю поважні застереження...) ряд військовиків... Мироненко, Кононенко. Прислухувався нераз такій „дискусії” наявість студ. Штокалко, Салій і др., що безперечно через них доходило до широкого відому.

Відомо мені, що десь осінню 1946 р. було попереджено деяких людей з т. зв. „Опозиції”, щоб за-перестати свої „дискусії”. Попередження рівно ж попало під „об-говорення” й було трактоване як „намагання певних фашистів вста-вити намордник на вільний об-мін думки” (слова Власа), а Влас заявив присутнім на „дискусії”, що коли йому на засіданні Проводу попереджали, щоб заперестав говорити на тих „дискусіях”, бо йому замкнуть, Влас відповів: „Мене можете замкнути, але за-боронити говорити ні”. Присутні сприйняли це ретром. Отже на-віть цей малий епізод говорити, що Влас нечуючись до збереган-ня в тайні справ які обговорю-ються на засіданнях Проводу, міг так само говорити комунебудь про інші справи, зраджуючи орг. та-ємниці непокликаним людям.. Чи потрібно переповідати крім пови-щого ще й інші „дискусії”. Зайво. Ця одна побудована на такому словникові, що „доказує” (слова-ми Власа, Стакова і др. „опозици-онерів”), що „в Проводі сидять бандити й злодії” і т. п., вистачає на те, щоб відтворити собі повний образ т. зв. „дискусій”. Це вже не „дискусія”, не „опозиція”, — це явна диверсія снобів, або пряма диверсія большевицької агентури, яка загніздилася в ОУН! Підчерк-нення Яблоня). Тут не йде про те, щоб доказати правильність свого погляду, але постепенна і одверта дискрeditація Проводу. Провідни-

ка й Ідеї українського націоналізму... Може близьке майбутнє ви-яснити насічки на цю затію т. зв. „опозиції” падала тінь Горбово-го... й Кремля! В ліпшому разі — це диверсія спровокована впливами наших політичних противників (Багряний і ін.)...

Штурмування в „дискусіях” орг. Служби Безпеки. — Головний на-тиск в „дискусіях” ставлено на тому, що треба зліквідувати СБ... Це також факт, що ворог вико-ристовує певні особисті антипатії до СБ, вживає зхаодів, щоб її зліквідувати. В іншому разі це несвідома робота в користь воро-га. Але такої злекущуючої обста-вини не можна врахувати, бо „опо-зиціонери” не дітваки, а тому по-винні зважувати кожний свій крок чи потягнення.

Про кого властиво йде т. зв. „опозиції”? Власне про бого, а не про що, бо те „що” („демократизація”) є тільки шильдиком, за яким скриваються справжні цілі „опозиціонерів”. — Отже „опозиція” ставить в основу те, що треба усунути Провідника, Карбовича, Залужного, Отаву, тобто, за їхніми термінами — „фашиаків”. Як засіб для цього має послужити „демократизація” устрою в ЗЧ ОУН. На перший плян йшло б проте, щоб звести загаданих до ролі „звичайніших” людей в ОУН, тобто таких, щоб вони не мали жодного голосу. Потім — остаточне усунення й... „регабілітація” себе (не думайте, що ОУН, бо цю назуву „опозиція”, відкидає взагалі). Й думає сперетворити ОУН в партію!

Чому проти вичисленої вище „чвірки”? Аргументи Власа, Стаківа, Іваніва: ....За провідництва Бандери ОУН зайшла до „Айнс г” і „Абверу”, ОУН стала бути справжньою ОУН по смерті Коновалця (слова Стаківа), стала на правильний шлях щойно в 1943 році на III Надзв. Зб. ОУН (слова Власа, Пилипа, Іваніва), перестала бути політичною організацією з приходом Бандери і Карбовича та ін., які завертають до старих форм, які ОУН переступила давно на III НВЗ ОУН, які запроваджують фашизм (Карбович, Залужний) викинений історію на мітник...

Що стоять на перешкоді в здійсненні намагань „опозиції”? — СБ! Ну і провідницька („фашистівська“) система. Тому така атака на СБ є устрій Організації, який охрещується „опозиціонерами“ як „фашистівський“ ...

Як бачу тих „опозиціонерів”?

Стахів (ставші його на чолі, бо на мою думку він власне є спричинником всього). — Революційний цинік і дегенерат. Немає жодних святощів й ніколи не буде їх мати. Змахує на „реаліста”, але це безсorumний цинік, який готовий осмішити й розложити все, що вважатиме за потрібне. Не боліє над організацією, яка знаходитьться в критичних обставинах а лініч-

но завляє: „Я мушу розложити тих бандерівців до решти” (дослівно! — в розмові з Олегом, яровим ін. Дивно подумати, щоб це говорив навіть „опозиціонер”! А це говорив б. член Проводу!!

Має, безперечно, здібності. Але здібними бувають також шарлатани й анархісти, бантити й злочинці. Також політичні. Сумніваюся, чи хтось колись його заставити бути таким як треба.

Деякий час перед тим Яблонь в розмовах суголосував думку, що Стхів повинен би працювати в СБ, бо він лише до цієї референтури надається. — Ред.)

Влас (справжнє ядро „опозиції”, параван зза якого почав діяти Стхів). Пересічний тип міщуха. Дивно, як попав в революцію, а ще дивніше — до Проводу. Тупий і обмежений. Може піти на спілку навіть з червоним чортом, щоб знищити... „фашизм” в ОУН! Психічно хворий. Безперечно, в цьому не помилуюсь. Фантаст, який уроїв собі, що люди вже є такими, яких він бачить у своїй фантазії. В організації — людина вже зайва... Ненавидить не тільки „фашиаків” і українського націоналізму, ненавидить — я б сказав цілий світ. Людина, яка вже не думає про світ, а яка загубилася (в бездлі) в нетрях ялових роздумувань стану останніх літ, й дійшла до висновку: дайш демо-кратію!

Іванів. Людина, яка можейти на щось тільки з переконанням. Переживає світоглядову кризу. Тип добряги. Тому сильні впливи жінки, якій наше середовище, хоч симпатизує йому — чуже... Переїдуває в апатії до всього. Може це бути також духово-фізичне виснаження. Але в організації людина потрібна.

Гуцул. Тип скритого конспіратора. Легковір. Тому дався опутати дурнішому й менше здібному від себе Власові. Людина, яка вже виснажена до краю й почуває втому й апатію. Живе вже тільки минулим. Але жертвенний і піде в бій. Почуває свою нижчість (чомусь) й тому також заімпонував йому „опозиційний синдрон” із своїми „світочами”.

Свентик. По вроді — грубіян. Говорить про селепків, але первозвором завжди бачу його. Фрайтер, який мріє про генеральську булаву. У війську кар'єри мабуть не зробить (так вирішив), тому переключився на „політику”, яку починає робити в „опозиції”. Це така мірнота про яку навіть не хочеться говорити. Підсичує до виступів Власа й Гуцула. Діє в ОУН як уердепівець. Це ясне. Хаотичний галалайко...

Ребет. Людина жаждуча влади й почестей. Міщух, білоручко. Підступний й хитрий. Свою голову цінить вище за цілу Організацію. Слідні прояви цинізму, але в більш джентельменській формі. В революції — це трут і непотріб. Мо-

же пригодиться б в адміністрації. Хаотик безконечний. Ніколи не був націоналістом (в повному значенні того слова) й ним не буде... Просякнутий соціалістичними впливами... На всіх (включаючи й

ДЕМОКРАТИЧНЕ ОБ'ЄДНАННЯ
БУВШИХ РЕПРЕСОВАНИХ УКРАЇНЦІВ З-ПІД СОВЕТІВ

ТОВАРИСТВО „СОБОРНА УКРАЇНА“
відділ в Нью-Йорку

УВАГА! УВАГА!

В неділю, 7-го травня 1950 року о 2-й год пополудні великий зал Української Протестантської Церкви 50 EAST 7 Street: (пр другої етажу) в Нью-Йорку, Н. І.

відбудеться

ДОПОВІДЬ

Ред. ПЕТРА ЯРОВОГО

На тему:

„Український Визвольний Рух
і еміграційна бандерівщина”

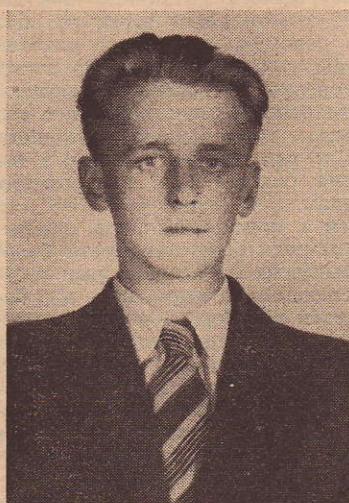
По доповіді дискусія

Вступ вільний

Запрошуємо українську спільноту прибути на доповідь
і взяти участь в дискусії.

Запрошення „Бувших Репресованих з-під Советів” на доповідь, яку їм робить відомий провокатор
і агент

„опозицію”) дивиться „зорги”. Фігура, яку можна без жодного говорення поставити поза Організацією і не відчувається жодної шкоди. Цей тип нігде не буде. Це тип, який не здобуде собі симпатій в жадному середовищі”. І т. д.,

Агент і провокатор
Петро Яблонь (Яровий)

і т. д. — ціла черга і цілі стоси таких і подібних „звідомлень”, про багатьох людей.

Вже ці уривки кидають відповідне світло під належним кутом

та обличчя того звироднілого провокатора. Ми зумисне навели їх, хоч гайдь бере, переписуючи, щоб показати до якої досконалості в злочині дійшов цей виродок супільства: з однієї сторони підсуває „опозиції” в строгій тайні заяву про „вироки смерті” видані на них „революційним” трибуналом ЗЧ ОУН, а рівночасно і продовж довшого часу робить на тих „засуджених” перед тими, що мали нібито видати ці „вироки” такі ординарні доноси, намагаючися доказати, що їхня робота як „опозиції” — це пряма диверсія большевицької агентури!! (Дуже жалко, що деякі з „засуджених” ще до сьогодні переконливо вірять у правдивість „засудів”. Ім ще сьогодні цей аргумент потрібний). А як він притому розпинається за організацію, за Провідника, а зокрема за СБ! (Ціль була ясна: напустити СБ на „опозиціонерів”!) Він навіть в дальшому дає свої поради як прийти до злагоди з „опозицією”! Повну ехидність цього типу можна собі уявити, коли він вже по виявленню його як провокатора писав в листі до одного знакомого з Америки, що він два роки очолював „опозицію” в ЗЧ ОУН. (!)

Коли ж до того додати його брошуру „Моя відповідь Крижанівським”, що в ній пише: „Яким правом людина, що називається С. Бандера, що не так давно, маючи тільки 23 роки, уроїла себе вождем 45-ти мільйонового народу — сьогодні цей „вождь” підписує смертні вироки своїм (навіть!) найближчим співробітникам? — Чайже, це С. Бандера підписав вирок смерті (між масою таких) також і на Гуцула, що є керманич місії УПА при ЗП УГВР... За що? Чому? Адже ж, коли б був ворогом національно-визвольної політики, чи навіть якимсь „темним політиком” — Бандера зі своїм СБ не мусів би цього ховати, робити по бандитськи, навіть гірше, бо й між злочинцями й бандитами є певні неписані закони... „А в іншому місці: „Ге в ЗЧ ОУН (ОУНр) під егідою Служби Безпеки і його шефів Мирона Матвійська й Івана Кашуби — обербандитів і провокаторів — збирали, що за большевицькі фальшиві долари і по наказу МГБ-івських бандитів з Кремля роблять кайову юдину роботу в ЗЧ ОУН (ОУНр). (Зокрема, коли виявляють уповноважнених МГБ яблонів! — примітка складача).

Хіба коментарі зайві! На маргіні можна ще хіба додати, що кромі „вироків смерті”, що про них Яблонь і Юст зложили цю довірочну заяву, що деякі члени „опозиції” дістали почтою анонімні перестороги. Ось зразок одного, що був висланій на адресу: Мартюк Зенон: „16. 5. 47. — Вп. Пане! Недавно мав я змогу довідатися, що СБ має замір Вас ліквідувати. (Закінчення в наступному числі)

В. А. III.

„Живе тіло з мертвовою душою”

(Закінчення)

Намаганням перекинути відповідальність за свою імперіалістичну політику в минулому, як теж саме і в сучасному, на всі поневолені народи, і виставити їх перед світом як частину одного цілого, пояснюється той факт, що Москва, кремлівська і еміграційна, всі народи замешкані на теренах імперії називає загальниково народами Росії, або ще більше знівеллювано — народом советським.

Першим окресленням, тобто народи Росії, Москва хоче усугерувати світові думки, що Росії, як терену взагалі чітко окресленого немає і не може бути, що Росія це поняття скоріше умовне, а увесь зміст його перебуває в конгломераті багатьох народів, які з'єднавшись з народом московським перестали бути самі собою, а стали монолітом Росії. А завдяки тому, як пишуть сучасні московські історики, (і то історики кремлівські, так само як і історики еміграційні), що панівним „господствуєщим” (дивись Очерки по Русской Истории Пушкинського. Ізд.-во „Медный Всадник” Кемптен), був і є народ руський, то значить і всі народи, що попали під його панування (господствовані) стають руськими людьми. Тобто приймають назву свого пана.

Як відомо, землі за часів кріпаччини губили свої назви старі, витворені поколіннями, а приймали назву пана, що володів ними. Теж саме було і з людьми. Були люди — кріпаки Потьомкіна, Шереметьєва. Були не люди, були душі. І то душі не в розумінні високому, а в розумінні „одушевльних предметов”, що ними володів пан так само, як володів пском, як володів конем, волом. Пес був пана такого то, кінь був пана такого то і кріпак так само.

Московський народ, як народ пануючий взяв собі цей принцип з кріпацьких часів, і тому, як пан і зовсі народи, що попали під його „господствовані”, від своєї назви. Тому, що від 1711 року москви перестав зватись москвиною, а назався руським, то і всі підбиті ним народи називав руськими людьми. Так само як колись були названими потьомкінськими, шеремет’ївськими і ін. Підбиті нації для московського народу стали „одушевльонними предметами” — стали кріпаки. Для москви украйнці, грузини, білоруси, козаки і інші народи перестають існувати із своїми історичними іменами з того часу, коли він москви оволодіє ними, запанує над ними. Оволодів ними пан, вони стають людьми панськими. Таким чином, „народи Росії” — це не є назва науково устійнена, а скоріше є

назва політично-спекулятивна, що нею керується московський імперіалізм, як засобом збереження цілості імперії.

Так само, як і до назви „російський”, поневолені народи не мають ніякого відношення і до назви советський. Поневолені народи не можуть бути народом советським. Советський народ це по суті третя назва московського народу, що його він підібрав для себе в своїх імперіалістичних цілях. Петро Перший утворив із Царства Московського — Росію, його продовжуваці Ленін і Сталін утворили із Росії — Советську Росію.

Пан змінив назву. Панові вільно це робити. Панові вільно вчора було бути москвіном, чи руським, сьогодні стати советським, а завтра можливо ще якимсь іншим, що для досягнення своїх панських цілей йому буде найбільше відповідним. Але поневолені цим паном люди неприйняли собі назви руський, чи російський, не приймають собі назви і советський. Вони лишаються завжди тими, якими були на протязі всієї історії. Вони були і залишаються самі собою. Індійці, як відомо, не стали англійцями від того, що попали під панування англійців. Марокканці не стали французаами чи еспанцями, завдяки тому, що доля їм судила попасті під володіння Франції, чи Еспанії. Поневолені народи попавши під панування руських советських людей не можуть стати советськими людьми. Форму советів витворила Москва, як єдиноможливий засіб, що при його допомозі вона може оволодіти світом. Совети — форма життя московська, витворена на московських етнографічних теренах, витворена московською духовістю (Ленін: вся влада советам) і накинена силою зброї поневоленим народам.

Цим і пояснюється, що поневолені народи борються проти большевизму, як сучасної форми свого поневолення не відривають цієї боротьби від боротьби проти московського народу, як носія цих форм поневолення і будуть боротися до того часу, доки московський народ не зреетьсяного „господствуєщого” положення на тих теренах, що він їх захопив силою зброї, „как то, що плохо лежало”, або ж підступом і шахрайством взяв „под свою покровительство”. І справа зовсім не в тому, що, як говорять москвини у своє вигравдання, що це робили уряди, робили керівники, робили провідна кліка, провідна верства, як колись так само й тепер, спиралися на силу свого народу, А

тією силою був і є московський народ. Колись він для царів був „самім послушним і самім винослівим”, а сьогодні для Сталіна „самим передовим і самим видаючимся”.

Ми погоджуємося, що й серед москвиів є, так само, як були і колись, прошарки, що їм були і є сьогодні чужі, а може й ворожі зазіхання на підбиття інших — до панування над світом. Але ці прошарки не вирішували і не виришують політики. Керівні сили нації у своїх імперіалістичних постигненнях спираються на масу, на більшість „самих послушних і виносливих” і на „самих передових і видаючихся”.

В наші дні, коли світ став перед альтернативою, або дати людині повне визволення від утиску її іншою людиною (а це значить в першу чергу — визволення національне), або перетворити світ на руїну, то, як бачимо, дуже мають місце москвиів і прихильників добровільного зренення свого „господствуєщого” положення в ім'я визволення людини, а натомість майже всі москвиини криком кричать за „єдіну і неделімою”. Тобто, як не буде „єдіної неделімої”, то хай ліпше увесь світ пропаде в тартарарі! Хай буде Сталін, хай буде МВД, концентраційні табори, голод і світова непевність в завтрашньому дні, щоби тільки уникнути розвалу імперії, розвалу того „живого тіла”, що вроїлося москвиині в душу, як святість, як його власне безсмертя.

„Єдіна неделіма”, таким чином стає „вірую” москвина, стає богом, якому він принесе в жертву свою власну волю і волю своїх потомків, (не кажучи вже про волю і долю всього людства), принесе в жертву свої політичні перевокання і свої світоглядові заłożення. Треба для „єдіної неделімої” він стане „кородивим во Христе”, а треба він візьме зброю в руки і піде вогнем нищити всіх хто вірить у Христа. Історія останніх часів в цьому є яскравим доказом. Балканська війна, як захист єдиноверників — слав'ян” і жовтнева революція і десятки років по ній нищення мільйонів вірних Христу і сотні тисяч замучених священнослужителів Його. У першому випадку — православіє було потрібне, як засіб розбудови „єдіної неделімої”, „злиття усіх слов'янських рік у руське море”, а в другому випадку віра у Христа з його вченням про милосердя і всепрощення, стала на шляху підкорення вогнем і мечем зачолотників, що забажали вирватися із під московсько-імперіаль-

ної ласки і загрожували розвалом „єдиної неділімої”, поперше, а по-друге природний московський імперіалізм відчув, що прийшов час, коли в „руське море” можна зливати не лише „слов'янські ріки”, а взагалі всі ріки і романські і англосакські і увесь світ робити Росією, а всі народи світу — народами Росії. А з огляду на те, що ці нові завдання виходили за межі гасла „обединення слав'ян”, то треба було найти гасло, що відповідало б цим завданням. І таке гасло було найдене в маніфесті Карла Маркса — „Пролетарі всіх стран соєдінітесь!” Боротьба за панування над світом заховалася за парапан соціально-го визволення пролетаріату всього світу. Цим соціальним „визволенням” почала керувати нова провідна верства московського народу, що усунула своїх попередників, як політичних невдах, що не бачили і не відчували потреби вийти за межі „Всеслов'янської імперії — Росії” до „Росії Всесвіту”. Більше того, провідна верства, так звана дореволюційна, була усунена новою, що згуртувалася навколо Леніна в РКП (б), ще й тому, що московський народ убачав у старій провідній верстві загрозу розвалу імперії. Стара провідна верства стала старою, немічною і не була на рівні тих завдань, що стояли перед імперією.

Програна війни з Японією 1904 року, крах у війні 1914 року, московський народ приймав як пророчисту ознаку загибелі імперії через нездальість провідної верстви. Рятувати імперію можна хіба тоді, коли буде змінена провідна верства. В жовтні 1917 року ця заміна й сталася. Тому так звана „Велика Октябрська Революція” не була і не могла бути революцією соціальною, а тим більше не була вона соціалістичною. Була вона революцією внутрімосковською, революцією супо національною, в наслідок якої прийшла зміна провідної верстви і нічого більше. Нищення буржуазії, нищення купецтва відбувалося не тому, що існувала якася клясова ненависть, а існувала лише боязькість, щоб скинута провідна верства знову не прийшла до голосу і врешті решт не довела імперії до повного розвалу. До влади прийшли провідна верства, яка вартисть держави поставила понад всі існуючі вартисті. Прийшла провідна верства, яка зуміла використати ті властивості московської нації, що їх підмітив ще в першій половині 19 сторіччя, великий московський мислитель Петро Чаадаєв, що писав у своїх філософських листах про москвичів: Навіть у своїх домах, що не творять домового вогнища вони (москалі) наче на постою, в родині мають вигляд чужоземців, а по містах видаються кочовиками. Та кочовики сильніше прив'язані до своїх степів, як вони до своїх

місць. Вони — пише Чаадаєв — подібні до нещлюбних дітей, приходять на світ без спадщини, без почуття сполуки з людьми, що жили на землі перед ними... Це безгрунтовне існування — пише далі Чаадаєв — робить москалів нездібними до систематичної праці, та труїть їх отрутою апатії та байдужності до добра та зла, до правди та брехні, — до всього, що звертає людей від шляхів самовдосконалення (Чаадаєв Пісьма про філософію історії 1836).

Оци відсутність пов'язаності з людьми, що жили перед ними породжує і відсутність пов'язаності з тереном походження. От в цій психічній властивості москвина і лежить причина того, що він убачає батьківщину скрізь де він живе. Кожна точка на земній кулі може бути його батьківчиною, якщо він в ній замешкав. От чому для москвина „страной радной” може бути і Далекий Схід і Закавказзя і навіть північний полюс. Але увесь великий світ у його розумінні мусить мати десь центр. А таким центром не може бути ніщо і ніде, як тільки те, де колись стояло „сорок сороков”, а сьогодні мавзолей Леніна. Тобто Москва. А тому москвин де б не був, він почуває себе поєднаним тільки з цим центром Москвою. Для нього і терени, московські і терени чужі, мають однакове значення „родині”. Непригадую, здається В. Короленко, описує такий факт: в казані, (колишня столиця татарського царства) він бачив, як двоє до смерті збивали одного. Автор підбіг рятувати і побачив, що ці двоє були „руssкіе мастерові”, а побитий був татарами. Автор відняв побитого від розбійників і запитав останніх за що вони його б'ють? „Мастерові” відповіли в один голос: — „за то що он ходіт по нашій рускій землі”. Підбиті землі татар стали вже для москвинів землями руської держави, стали „родіною”. „Родіної” для москвинів стали і землі туркестанців і землі грузинів і вірменів і взагалі всі землі, що ними оволоділи москвini. Кочовики колись так само, коли перекочували в якийсь навіть Імперії степ, не рахувати його чужим, а прийшов, отаборився і він уже його, кочовика, власністю.

І це відчуття власності в чужому, відсутність прив'язаності до терену походження і властивість відчувати „родину” там де отабориться і використала нова верства в своєму намаганні побудувати Світову Російську Імперію, з центром у Москві. А знаючи добре ще одну властивість московської нації яку так само помітив Чаадаєв, і яка випливає як вислідна першої властивості, тобто „безгрунтовне існування робить москалів не здібними до систематичної праці та труїть їх отрутою апатії та байдужості до добра та зла, до правди

та брехні”, провідна Москва використала і цю властивість московського народу.

Поставивши вартість держави понад усі існуючі вартисті, вона (циа нова провідна верста) мусіла скріпити цю державу так, щоб вона стала міцною базою з якої можна б було кинутися на підбиття світу. Але щоб мати таку державу треба щоб ця держава була господарем не лише всіх матеріальних дібр, але господарем і тих хто продукує ці добра, тобто господарем самої людини. Більше того щоб людина не була сама по собі якоюсь готовою вартистю, а була б лише матеріалом із якого сама держава робить потрібні їй вартисті і сама б держава оцінювала ці людські вартисті виходячи із її корисності для неї самої, для держави.

Таким чином нова провідна верста для будови такої держави мусила убити в людині людину, зробити з людини автомата у якої функції думання буде виконувати провідна верста, функції розпізнання добра і зла — провідна верста, функції окреслення кордонів правди і брехні та ж саме і та ж сама провідна верста, яка назвала себе комуністичною партією. Перетворити двохсотмільйонове населення, конгломерат різних націй, а тим самим і різних духовностей, в автомат, без допомоги мільйонів було б можливим.

І тут провідна верста ураховуючи властивості московської нації про які говорить Чаадаєв, оперлася на неї, як на націю „отруеною апатією та байдужістю до добра і зла, до правди і брехні”, і почала будувати державу-бога, до якого на „божницю” поруч поставали „великий руский народ как самий передовий і самий видавційся”.

Чому він (московський народ) „самий передовий і самий видавційся”, найвірніше окреслив сам Сталін. Бо: інший народ уже давно прогнав би уряд (проводну версту), постав би, протестував би, а руський народ мовчав. Руський народ мовчав і вірив проводові, вірив уряду”. А от інші народи українці, білоруси, козаки, грузини, і багато інших не мовчали, не мовчать і сьогодні.

Тому ці гсі народи, в сталінському розумінні, стоять на значно „нижчому” ступні розвитку, є народами у сталінському розумінні, другого гатунку, або ж як каже советська педагогіка „трудновоспіваним”. І для цих „трудновоспіваних” народів, московський народ є взірцем і одночасово виховником.

Знов же таки підкреслюємо, є і серед московського народу прошарки, які протестують проти автоматизування себе цією провідною верстою. Протестують і не погоджуються. Але, як пише в своїй книзі Давід Далін („Новая Советская імперія”), протестують

мовчки і очікують визволення. Очікують свого визволення кимсь стороннім, що прийде і визволить. А поки той таємний „хтось” прийде, то ці „мовчазнопротестуючі”, умілюють від задоволення, що вони — „руський народ” і є „самим передовим і самим видаючимся”.

А не „видаючіся”, протестують не мовчки, а протестують зброєю. Не чекають поки отої таємний „хтось” прийде і визволить. Вони окропили і продовжують кропити святою кров’ю ліси і степи, дороги і перехреся, льохи МВД і сніги сибіру. І оця свята кров не „видаючіся” не „самих передових”, а звичайних українців, білорусів, лотишів, литовців, козаків і багатьох інших є святою тому, що вона проливається за увесь світ. Проливається вона і за ворогів своїх, москвинів, щоб і москвина визволилися з-під большевицької тиранії і перестали бути сліпою зброєю у її кривавих руках і перестали рахувати себе народом „самим видаючимся”, народом „господствуючім”.

Відомо, що й Пилат, віддаючи Христа на роспяття, не погоджувався з тими, що вимагали цього розпяття. І Пилат протестував. Але протестував мовчки. Мовчазний протест є ніякий протест. Мовчазний протест з надією, що „хтось” прийде і визволить уподібнюються грішників, який хоче щоб за нього хтось відмолов його гріхи. Ні! Мовчазного протесту мало. Треба дій, а що найголовніше, що як не тяжко, а треба наочитися московському народові сидіти на одному, а не на двох стільцах. Мало заперечувати большевізм у його якісь частині, а треба заперечувати його, як цілість. Мало сказати, що московський народ проти большевицького поневолення народів Росії, а треба сказати, що московський народ проти всякого поневолення і проти поневолення большевицького і проти поневолення меншевицько-демократичного, керенсько-рабинович-мільчуновського. Взагалі проти всякого. Треба сказати ясно і чітко, що московський народ заперечуючи большевізм, заперечує і неподільність імперії ССРР. Треба сказати, що московський народ зрікається „господствовання” на чужих теренах, що він їх підібрав колись, як „то что плохо лежало”. Треба сказати ясно і чітко, що московський народ зрікається не лише імперіалізму у большевицькому виданні, а взагалі всякого імперіалізму у любому виданні, який був і який є. А покищо цього немає. Більше того, немає навіть ознак, щоб це трапилося скоро. Бо, як каже народня приповідка — звичка не чобіт, з ноги не зкинеш. Звик московський народ до ролі пануючого і виректися йому цього дуже тяжко. А з огляду на те, що це панування своє він найбільше ві-

чуває при большевізмі, він і тримається його, як воша кожуха і задоволений істотою раба, якого пан „поставили” на сторожі свого панського спокою.

Інша справа, що такий раб також інколи буває незадоволений. Незадоволений з харчу, з одягу, але ніколи із свого правного положення. А тому він в душі, мовчки бажає собі мати іншого пана, що дав би йому смашніший і більший харч, ліпше і тепліше убранин, але нічого більшого він не бажає. От тому то він, як справедливо відмічає Давид Далін — протестує мовчки і очікує свого визволення. Очікує більше щедрого пана. Прийде, то хай приходить, а не прийде, то й так, мовляв обійтися. Може й цей колись покращає. Но не на вітер пан „сказали”, що я „самий видаючийся і самий передовий народ”.

Цим і пояснюється, що на етнографічних московських теренах немає ніякого активного спротиву проти большевицької тиранії, немає підпільних рухів („в закритий рот муха не влетіт”) а наколи підпільні рухи поневолених народів подавляються військами МВД, що присильлються на ці терени з „центральних областей ССРР” тобто з московії.

Поневолені народи вступили на шлях активної боротьби проти большевизму не тільки тому, що їх примушує до цієї боротьби низький матеріальний рівень життя, а тому, і то найголовніше, що ці поневолені народи боротьбою боронять свою людську гідність. Боротьбою боронять своє право жити без „господствуючих” народів. Боротьбою боронять своє право бути господарями у власній хаті і самим вирішувати кордони правди і кривди, кордони краси і звиродніло, кордони добра і зла. Поневолені народи бороться не проти скупого пана за пана щедрого, а бороться проти всякого пана.

Оце треба зрозуміти нарешті всім єдиноділімцям і большевицьким і на еміграції сущим, а також і всьому світові. Справа не в большевицькому поневоленні, а в кожному поневоленні взагалі.

Поневолені народи оголосили війну поневоленню!

Світ, як духовна цілість неподільний. А тому не може бути вільною Польща, а поневоленою Україна. Вільною Україна, а поневоленою Білорусь, вільною середуша Європа, а поневоленою Східня.

Тяжко примирюється московський народ (хоча й знає, що це є неминучим) з розвалом своєї московської імперії. Тяжко йому виректися імені „господствуючого” народу, тяжко зрівнятися і жити рівним серед рівних... А тому можемо бути певними, що добровільно він цього і не зробить. Він увесь, від найправіших почи-

наючи і найлівішими кінчаючи, буде боротися за збереження цього, в його розумінні, живого тіла. Але він його не збереже. Не збереже не тому, що не витримає ударів зовнішнього світу з яким зудар неминучий, а не збереже тому, що це „живе тіло” з мертвою душою. Тобто це простір обездушений. Москва полонила душі багатьох народів, закуvalа ці душі в кайдани, а на їх місце не спромоглися утворити одної імперської душі. Утворила імперську літературу, імперське мистецтво, а душі імперської не утворила. Во утворити її не можна не убивши душ поневолених народів. А тому, що душа народу живе так довго, як живе її носій — кожночасно живе покоління, то поневолені колись москвою душі, сьогодні настилько розбивають свою в'язницю і чинами боротьби кричать світові про своє право жити і творити. Таким чином розвал імперії неминучий не від зовнішніх сил, яким загрожує ця імперія сьогодні, а розвал цей неминучий від внутрішніх сил поневолених народів, що борються за визволення... Більше того, коли б навіть зовнішні сили, що стають сьогодні проти цієї імперії в її вищій стадії розвитку, проти так званої большевицької, погодилися б на її збереження в якісь іншій формі, то і тоді це б цієї імперії не врятувало. Судьба цієї імперії уже не в руках сильних світу цього, а в руках народів, що їх душі вириваються із в'язниці поневолення на широкий вільний світ і вони вирішують цю проблему не атомовими бомбами, а силою духа, зброєю ідей, що прийшли в світ. Вона ця ідея прийшла сьогодні в світ, як нова Весна людства і людство тягнеться до неї, як тягнеться весною до сонця все, що здавалося вже завмерло і не живим під холодними сніговими заметами зими. Зима пройшла, А що зривається, хурделиці інколи навіть у квітні, то це зими не поверне. Сонце вже світить!

„Сьогоднішня Україна — це не партійницько-політикуюча, це Україна воююча!

Сьогодні в Україні немає місця на партійництво, тут всюди є один суспільний національно-визвольний революційний фронт.

Кожного, який хотівби цей фронт розривати в ім’я авоєї партії, народ потрактував би як ворожого агента. У цьому всеукраїнському фронті боротьби найшли своє місце всі, кому дорога ідея УССД. Об’єднання національно думаючих українців на Батківщині — це реальний факт. Не випадково тому в нас діє тільки одна революційна ОУН, одна УПА і одна УГВР, як один суцільний фронт”.

П. Мук

Про фронт ненависників ОУН

Ti, про кого мова, голосяться до слова

Мельниківське „Українське Слово”, що виходить у Парижі в ч. за 25. 2. 51, помістило непідписану, значить редакційну, статтю п. з.: „Глупота чи провокація”, в якій автори з лютою ненавистю накидаються — на більшевиків, або інших ворогів народу українського? ні, на тих українців, які посміли зорганізувати протибільшевицьку радіостанцію в Бельгії. Неперебірчість лайки свідчить про надзвичайно нервозний настрій тих, хто писав цю „статтю”.

В чому ж річ? Що заболіло так дошкільно мельниківський ПУН? Протибільшевицька пропаганда по радіо? Викриття радіостанції? „Українське Слово” пише: „скандал полягає в тому, що радіостанція ця була використовувана своїми й чужими для пропаганди збройної боротьби в Україні й про неї говорили що вона передає з України”. Немає підстав підозрювати мельниківський ПУН у тому, що він неспроможний відрізняти радіостанції АБН, про яку вже кілька місяців тому повідомляла „Сурма” від радіостанції в Україні.

Редактори „Українського Слова” самі знають, що вони у своїм виясненні розходяться з правдою і тому навіть не пробували подати, хто і коли повідомляв, що АБН висилає радіові авдіції з України. Чому ж тоді ця повінь лайки?

Читаючи спокійно лайку „Українського Слова”, ми зараз же знаходимо причину вибуху ненависті: протибільшевицьку радіостанцію зорганізували — „бандерівці”! Цього було досить, щоб у той час, коли бельгійський суд, караючи техніків радіостанції за формальне порушення поліційних приписів, висловив глибоке признання за патріотизм і жертвеність співробітників радіостанції, мельниківці, ненависники революційної ОУН, облили організаторів української протибільшевицької радіостанції найбруднішою гістеричною, лайкою. Так само реагували мельниківці на перші виступи з Краю про революційну збройну боротьбу українського народу в рядах УПА, що повстала з ініціативи революційної ОУН. Само підозріння, що УПА це „бандерівці” вистарчило для того, щоб викликати повінь скаженої ненависті, вилитої на папір мельниківської преси, в якій називано членів революційної ОУН зразу брехунами, а потім злочинцями, що безвідповідально провокують не потрібне проливання крові українського народу. І все це втірі з фарисейським роздиранням риз на

знак удаваної турботи за долю українського народу.

Як тоді так і тепер у зв'язку з викриттям протибільшевицької радиостанції АБН, зорганізованої революційною ОУН, мельниківці за демонстрували реакцією політичних банкротів і немічників на вияви діяльності революційно-визвольного руху.

Бувши

В „Українських Вістях” та „Українському Слові” за 18 березня 1951 року помістив Фелікс Кордуба, секретар СУНу, заяву, що донос до IPO підписані його іменем і прізвищем писав не він і він за них „своєю особою не відповідає”. Ішлося про підписаній його іменем та іменем ще одного громадянина донос до IPO на чотирьох „бандерівців” урядовців IPO в тому, що вони ніби то інформують колишніх членів дивізії, як відзначати при скрінінгу. Заяві п. Фелікса можна й повірити, — хоч знаючи минуле його з часів німецької окупації України й важко, — бо ж донощик міг справді підписати донос не своїм іменем. Але пан Фелікс продовжує свою заяву в тому напрямі, що донос на „бандерівців” писали самі таки „бандерівці”. Кідає таож п'ятно попередніх донощиків на „відоме середовище”, — тобто на нас. Таке закінчення надає зовсім інший смак „виясненню”. Воно занадто нагадує стиль „роботи” пана Фелікса за часів панування гестапа у Львові і мимоволі наводить думку, що у „бувшого” на вид того, що жертви „патріотичної діяльності” його та його співпартійців не загинули в німецьких концтаборах, але живуть і працюють, відізвалася ненағість до тих членів визвольного руху і заговорила у властивий „бувшому” способ.

Переложити звання донощика одним помахом пера на других невдається. Ніхто в це не повірить. Коли прийде час, послужимо деякими матеріалами у викритті доносів. Щоб середовище п. Фелікса тоді не ображувалось.

Неурогументовані закиди кинені на немилих йому людей, негідні чести людини. Підлість, що знаменує „роботу” „Українського Слова” і ПУНу, який за ним стоїть — нерозлучна їхня прикмета.

„Політичні сатаністи”

Зневага чести упавшого в бою з ворогами України Головного Командира УПА сл. п. ген. Т. Чупринки, що її допустили брудними інсінуаціями в „Бюллетені УНГ”

Т. Боровець-Бульба та його „ад'ютант” Гриценко не можна ніяк інакше пояснити, як сатанослужбою душевно хворих і морально звироднілих осіб над свіжою могилою нелюбої їм особи. Нікчемна реакція дезертирів на вістку про смерть Командира викликала серед загалу української еміграції більшу відразу до її авторів, що українська людина привикла здергуватись від зневажливих висловів на гробі навіть найбільших своїх ворогів.

Політичну сатанослужбу Боровця-Бульби над свіжою могилою українського національного героя психологічно можна вияснити лише так, як релігійні сатанослужби середньовічних душевних калік: Командир УПА генерал Тарас Чупрінка „обманув” його, Бульбу, і не дав йому заспокоєння його хворих отаманських амбіцій. І тому Бульба-Боровець зневажає з насолодо пам'ять упавшого героя, не дбаючи зовсім про те, що тим він зневажає й саму визвольну боротьбу українського народу і взагалі почуття людської гідності. Він свідомий, що таким способом не здобуде він пошани до себе навіть у ворогів погиблого. Але, для сатаніста весь сенс і вся насолода його „праці” тільки в оплюгованні того, що ще вчора було для нього святе.

Ti, що діють по наказу

Видавані в Ульмі „українською мовою „Українські Вісті” в числі за 1 березня 1951 року помістили статтю Влканова п. з. „Чехо-Словаччина й Україна” в якій автор називає чеських політичних емігрантів та українців, що є членами АБН нацистами, фашистами і тоталістами. Вже самі ці окреслення нагадують аж надто політичний словник більшевицьких агітаторів. Та в цьому випадку не треба аж пригадки чи припущення. Автором статті в „Українських Віstях”, є відомий ділівським журналістам агент більшевицького празького МВД Й. О. Грецер, про діяльність якого подає вичерпні дані „Богемія” за 17. 1. 51. Представники чеської національної групи здемаскували Грецера на конференції вільної преси в Мюнхені, як такого, що ще недавно працював агентом МВД в Празі, а тепер їздить з виказками чеського комуністичного консулату по Німеччині. На запит чеської групи, чому редакція „Українських Вістей” поміщує провокаційні статті більшевицького агента їх ліцензіант Воскобійник знайшов лише одну відповідь: його мовляв,

не інтересує соціальне походження (?) авторів.

Немає сумніву, що празький агент МВД знайшов пряму дорогу до „Українських Вістей” для того, щоб большевицькими провокаціями очорювати за одним замахом українських і чеських ворогів большевизму, не припадково. Ті, хто діють по наказу, знають, чиєю поміччю користатись у їх розкладовій роботі.

Роля дійсних редакторів „Українських Вістей” — неважко чи вони називаються Багряні, чи Воскобійники, — видна теж з їх постави в наведених трьох попередніх випадках.

Мельниківську лайку з приводу викриття радіостанції АБН „Українські Вісти” не тільки передрукували, але й додали ще „соусу” на підставі звідомлення, як самі подають, спеціального співробітника „УВ” у Бельгії. Думаємо, що це той сам „спец-сотрудник”, який інформував у потрібному йому світлі про радіостанцію бельгійську поліцію та служив матеріалами „Українському Слову”. Так само скоро надрукували „Українські Вісти” заяву Фелікса Кордуби — навіть скоріше як мельниківське „Українське Слово”, хоч Ф. К. зауважений мельниківець — та писання ад'ютанта Бульби Боровця.

Так цих чотирьох вирізки з української еміграційної преси за останні дні ілюструють характер і діяльність членів фронту ненавісників ОУН. Політичні банкрути оплюгають революційну ОУН бачучи її діяльність і свою неміцьку та політичне банкротство; „бувші” не можуть пройти спокійно коло своїх жертв, щоб не озвалася в них давня звичка доношицтва й очорювання; політичні сатаністи насолоджуються при кожній нагоді оплюгаюванням того, що їх „обмануло”, бо не заспокоїло їх хворих амбіцій; а ті, хто діють по наказу, як досвідчені режисери, диригають з укриття всією кампанією проти революційно-визвольного руху, використовуючи кожного, хто ненавидить цей рух.

Ті, хто діють по наказу знають, що і чому вони роблять. Інші ненависники ОУН виконують ембевівські плани розкладу української еміграції звичайно навіть не усвідомлюючи собі, яку роботу і під чиюю диригентурою вони діють.

Вже вийшли з друку поштові марки
ПІДПІЛЬНОЇ ПОШТИ

УКРАЇНИ

серія ген. Тараса Чупринки.
Купуйте і поширяйте їх в
цілому світі.

Пожертви

На пресфонд журналу „Сурма”

Едмонтон, Канада 15. 9. 50 р. На прийняті, що його влаштували сумівці для свого друга В. Духиня з нагоди його вінчання з п. Наталкою Маєрівською, переведено збирку на українську пресу. Присутні зложили 28,90 дол., з чого для журналу „Сурма” переслано 6,50 дол. Молоді парі і всім гостям шире спасибі!

Дальші жертвовавці

Канада:

Тисиченко Іван	5,00	дол.
Чайка Степан	5,00	"
Підганюк Онуфрій	5,00	"
Гулей Дмитро	2,00	"
Паїн В.	12,50	"
I. Д.	2,00	"
Г. С.	1,00	"
Теодор Смерека	1,00	"
Михайло Тихойкий	1,00	"
К. Юрійчук	1,00	"
П. Скерек	1,00	"
С. С.	2,00	"
Г. П.	1,00	"
П. К. Х.	1,00	"
М. Головецький	2,00	"
Степан Ванько	2,00	"
Р. Б.	1,00	"
Піх I.	2,00	"
П. М.	2,00	"
П. В.	2,00	"
Василь Пицяк	1,00	"
I. M.	2,00	"
Андрій Царик	2,00	"
Іван Франів	2,00	"
Іван Прокоп	2,00	"
В. О.	1,00	"
В. Б.	2,00	"
I. Б.	2,00	"
П. Я.	1,00	"
М. П.	1,00	"
Павло Музика	1,00	"
П. Ш.	2,00	"
Д. Т.	1,00	"

Дальше зібрано в Канаді:

В Брендфорді на святі УПА зібрано на УПА 14,— дол. На христинах у п. Сидора на УПА зібрав Царик 15,— дол. На весіллі М. і В. В. Левицких на УПА зібрав Івахів 20,— дол. На прийняті у п-ва Гудзаків з нагоди срібного весілля зібрав М. Яницюк на інвалідів 11,— дол. В Ріджайні, Саск замість вінка на могилу Ген. Т. Чупринки зібрано на Візвольний Фонд 53,— дол. На панахіді по Ген. Т. Чупринці у Верноні, Б. К. на В. Ф. 21,29 дол. На христинах у М. і М. Ткачуків в Сент Поркупайн, зібрали на інвалідів УПА. Геряк і Тимець 26,25 дол. Степанко Й. Владко Савкі з Монреалю (учні першої й другої кляси) одержані гроші від рідних на іменинах, пересилають як коляду на потреби УПА 5,— дол. На іменинах В. Міхаськова в Ст. Кетерінс, Онт. зібрав на УПА Шумський 11,— дол. Осеред-

ок СУМ’у і філія ЛВУ в Ошаві, Онт. з коляди на В.Ф. 261,07 дол. Зі збирки в П-ва Лавровських, Торонто, на В. Ф. 12,— дол. На уродинах М. Шевчука, Летбрідж, Альта, зібрав Мізур на УПА 8,— дол. На весіллі Анни Гнат й Івана Бумбака, Летбрідж, Альта зібрали Марія Мізур на УПА 9,— дол. На УПА жертвував п. Ярослав Костів, Едмонтон, Альта 40,— дол. На христинах дочки Марусі п-ва К. і М. Соколовських в Летбрідж, Альта, на УПА зібрано 15,— дол. На христинах у п-ва Павлюк з Шумахер, Онт. на раненого бійця УПА зібрано 10,— дол. На гостині в п. Косована В. у Вінніпегу на УПА зложили 17,— дол. З колядою у Гвелф, Онт. на українських інвалідів зібрано 50,— дол. З колядою в Гвелф, Онт. на УПА зібрано 30,— дол. З колядою на сироти в Гвелф, Онт. 25,— дол. На христинах у п-ва Кашуків в Ріджайні, Саск. на В. Ф. зібрав Бесага 7,— дол. На христинах у п-ва Антоновичів у Вінніпегу, Ман. на УПА зібрано 16,— дол. На В. Ф. зложили гості Марусі Савуляк Саскатун, Саск. 13,50 дол. На В. Ф. з родинного свята п-ва Бакаїв в Ріджайні, Саск. зібрав О. Масляний 20,— дол. Філія ЛВУ, хор Боян, молодь СУМ і Пласти в Летбрідж, Альта з коляди й академії 22 січня зложили на УПА 110,— дол. На В. Ф. зложив І. Рошко в Кенгарі, Альта. 5,— дол. На весіллю у п-ва Сороківських з Торонто на УПА зложили 15,— дол. Зібірка в курені ім. Св. Юрія в Торонті замість вінка на могилу Ген. Т. Чупринки на В. Ф. 51,50 дол. Зі збирки на Свят-Вечорі в Монреалі на УПА 60,— дол. З просфори в Летбрідж, Альта, на заклик проф. Павлишина, зложено на УПА 13,— дол. На уродинах у п. М. Фіголя в Летбрідж зібрано на УПА 7,— дол.

Всім жертвовавцям щира подяка.

Редакція „Сурми”

Великий Співаник УПА

вже висилається на замовлення.

Замовляти можна в
Адміністрації „Сурма”

Чи Ви вже придбали
хоч одного читача журналу
„СУРМА”?

Я що ні, робіть це негайно!

Адреса „Сурми”
„Surma”, München 26
Postfach 32, Deutschland

Марксизм — опіюм для відірваних від мас інтелігентів!

Ціна 50 пф.